

C

P L A N

Prostorni plan uređenja Općine Sirač

PLAN

1. Prikaz prostornog razvoja Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

---

1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

Prostorno - funkcionalno, Općina Sirač je jedna od razvijenijih općina Bjelovarsko-bilogorske županije, a koja se u odnosu na Državu može prepoznati kao područje s problemima u razvoju (iako se nalazi u grupi županija središnje Hrvatske - najrazvijenijeg područja Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca).

Prostorno razvojnu strukturu Općine karakterizira:

- minimalni utjecaj glavne razvojne osi Županije (državne ceste D-28 i D-5 Bjelovar - Daruvar - Pakrac) koja samo rubno presijeca područje Općine,
- nepostojanje glavne razvojne osi Općine,
- na cijelo područje Općine jak, a na pojedine dijelove i izrazito jaki utjecaj Daruvara (regionalnog središta i glavnog razvojnog žarišta jugoistočnog dijela Županije),
- gotovo potpuna izdvojenost i neovisnost područja naselja Šibovac i Kip u odnosu na ostali dio Općine (područje izrazite gravitacije prema Daruvaru),

- zadovoljavajuća mreža relativno malog broja naselja sa jednim ekscentrično, ali u odnosu na raspored stanovništva gotovo težišno postavljenim središnjim naseljem i bez drugog (potrebnog) "uvjetno" središnjeg naselja, a sve pod jakim utjecajem Daruvara,
- izrazita koncentracija stanovništva u zapadnom dijelu općine i veliki gotovo nenaseljeni šumski prostor Papuka i Ravne gore u istočnom dijelu Općine (gotovo zatvoren prema sjeveru, istoku i jugu),
- staro, relativno loše razmješteno stanovništvo, sa relativno malim udjelom poljoprivrednog stanovništva i relativno dobrom obrazovnom strukturom,

- relativno dobar položaj (dijela Općine) u odnosu na mrežu državnih cesta i željezničkih pruga te zadovoljavajuće razvijena mreža županijskih cesta i lokalnih cesta,
- relativno nerazvijeni međumjesni putnički promet,...
- ispodprosječna pokrivenost infrastrukturom (osobito plinom i odvodnjom otpadnih voda),
- relativno dobra kapacitiranost i razmještaj objekata javnog standarda,

- povoljna struktura i loš razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora,
- velike površine komercijalno vrijednih zdravih šuma, koje je moguće i povećati,
- velike zalihe mineralnih sirovina,
- relativno razvijena funkcija rada koncentrirana u Siraču,
- degradirana poljoprivreda pretežito ekstenzivnog tipa i usitnjenog posjeda, ali sa više manjih "izoliranih" područja "čistog" poljoprivrednog tla pogodnog za stočarstvo, voćarstvo i ekološku poljoprivrednu proizvodnju, te malo kvalitetnog poljoprivrednog tla pogodnog za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju,
- nepovoljne posljedice Domovinskog rata,

- većim dijelom relativno očuvan okoliš,
- raznovrsni krajobrazi, ali sa relativno malo visokovrijednih.

Glavni cilj izrade Plana je bio stvoriti prostorne pretpostavke za postizanje održivog (trajnog i obzirnog) razvoja čitavog prostora Općine, maksimalno koristeći sve prostorno razvojne prednosti i rješavajući ili bar smanjujući na najmanju moguću mjeru (vodeći računa o racionalnosti rješenja) utjecaje prostorno razvojnih problema i ograničenja.

Stoga je ocjenjeno da bi maksimalne rezultate mogla dati koncepcija slijedećeg sustava naselja:

- jedno centralno naselje (Sirač),

Prostorni plan uređenja Općine Sirač

PLAN

1. Prikaz prostornog razvoja Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

---

- jedno "uvjetno" središnje naselje (sa samo minimalno potrebnim centralnim funkcijama; dnevna opskrba, područna škola,...) za istočnu grupu naselja (Pakrani, Bijela, D. Borki i G. Borki) ukoliko bi se uspjelo uspostaviti (Pakrani?),
- ostala naselja (od kojih su Šibovac i Kip pod pretežitim utjecajem Daruvara, a sva ostala osim Barice pod dvojnim utjecajem Sirača i Daruvara),

odnosno selektivnog razvoja po pojedinim područjima Općine:

- područje Sirača;
jače urbanizirani prostor sa umjerenim ograničenjima u razvoju, uz glavne pravce i središte razvoja, relativno gusto naseljeno s razvijenom mrežom funkcija i gospodarstva (uvjetno), relativno dobrih demografskih pokazatelja, relativno dobro pokriveni infrastrukturom, područje koje treba postati oslonac razvoja svekolikog prostora Općine, ali da pri tom ne "isprazni" sav okolni prostor,
- područje Kipa i Šibovca;
u odnosu na ukupni prostor Općine relativno izdvojeno, slabije urbanizirano područje s velikim ograničenjima u razvoju, uz državnu cestu i bliže Daruvaru, relativno rijetko naseljeno, praktički bez funkcija i gospodarstva, s negativnim demografskim pokazateljima, relativno loše pokriveno infrastrukturom, s relativno velikim negativnim posljedicama Domovinskog rata, područje koja treba revitalizirati te osposobiti za opstanak prvenstveno revitalizacijom, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom,
- ostali naseljeni prostori Općine;
slabije urbanizirani i ruralni prostori sa velikim i vrlo velikim ograničenjima u razvoju, brdski i brežuljkasti, perifernog položaja u odnosu na glavne pravce i središta razvoja, relativno rijetko i rijetko naseljeni, praktično bez funkcija i gospodarstva, u pravilu izrazito negativnih demografskih pokazatelja, loše i relativno loše pokrivena infrastrukturom, s velikim i relativno velikim negativnim posljedicama Domovinskog rata, područja koja treba pokušati revitalizirati te osposobiti za opstanak prvenstveno revitalizacijom, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom,
- ostali praktično nenaseljeni prostor Općine;
prostor čiju strukturu ne treba bitno mijenjati (infrastrukturu samo održavati), ali ga treba maksimalno iskoristiti (šumarstvo, lov, izletnički i lovni turizam, poljoprivreda,...).

Prostorni plan uređenja Općine Sirač P L A N

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Prostorni plan uređenja Općine Sirač je prvi i temeljni prostorni Općine Sirač, a za najveći dio prostora Općine i jedini plan, temeljem kojega će se provoditi (ili neprovoditi) sve intervencije u prostoru. Mora biti usklađen sa Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije, te kao takav ne prenosi već detaljno razrađuje i konkretizira njegove odredbe koje proizlaze kao obveza iz plana šireg područja, te određuje druge elemente od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine.

Osnovna namjena površina određena je temeljem osnovne ocjene da Općina ima u globalu nepovoljnu, ali u "naseljenom" dijelu ipak povoljnu prostornu strukturu i razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora u odnosu na glavne razvojne ciljeve, koja racionalnim korištenjem može polučiti zadovoljavajuće učinke u svakom pogledu (ne samo ekonomskom), te da shodno tome Planom ipak ne treba (bitno) mijenjati bilancu i raspored osnovnih resursnih kategorija.

Zbog zapuštenosti i devastiranosti pojedinih područja Općine, izgradnje infrastrukturnih objekata, pojačanih ograničenja korištenja prostora i sukoba interesa na pojedinim prostorima, manje promjene namjena će se ipak morati izvršiti.

2.1. OSNOVNA ORGANIZACIJA PROSTORA

Općina Sirač prirodno - geografski gledano obuhvaća prostor dviju karakterističnih cjelina, Papuka i Ravne gore i pleistocenskih ravnjaka, koje se ipak mogu razdvojiti na po dvije ipak različite podcjeline:

- masivi i grebeni, te pobrđe Papuka i Ravne gore,
- pleistocenski ravnjak i aluvijalnu dolinu rijeke Bijele.

Međutim, funkcionalno i razvojno gledano prostor Općine možemo podijeliti na četiri bitno različite cjeline:

- područje Sirača (kontakt aluvijalne doline rijeke Bijele i pobrđa Papuka i Ravne gore); jače urbanizirani prostor sa umjerenim ograničenjima u razvoju, uz glavne pravce i središte razvoja, relativno gusto naseljeno s razvijenom mrežom funkcija i gospodarstva (uvjetno), relativno dobrih demografskih pokazatelja, relativno dobro pokriveni infrastrukturom, područje koje treba postati oslonac razvoja svekolikog prostora Općine, ali da pri tom ne "isprazni" sav okolni prostor,
- područje Kipa i Šibovca (prijelaz pobrđa Papuka u pleistocenski ravnjak); u odnosu na ukupni prostor Općine relativno izdvojeno, slabije urbanizirano područje s velikim ograničenjima u razvoju, uz državnu cestu i bliže Daruvaru, relativno rijetko naseljeno, praktički bez funkcija i gospodarstva, s negativnim demografskim pokazateljima, relativno loše pokriveno infrastrukturom, s relativno velikim negativnim posljedicama Domovinskog rata, područje koja treba revitalizirati te osposobiti za opstanak prvenstveno revitalizacijom, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom,
- ostali naseljeni prostori Općine (uglavnom pobrđa Papuka i Ravne gore) - ustvari tri područja, naselja Miljanovac, naselja Barica i naselja Pakrani, Bijela i Donji Borki slabije urbanizirani i ruralni prostori sa velikim i vrlo velikim ograničenjima u razvoju, brdski i brežuljkasti, perifernog položaja u odnosu na glavne pravce i središta razvoja, relativno rijetko i rijetko naseljeni, praktično bez funkcija i gospodarstva, u pravilu izrazito negativnih demografskih pokazatelja, loše i relativno loše pokrivena infrastrukturom, s velikim i relativno velikim negativnim posljedicama Domovinskog rata,

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

područja koja treba pokušati revitalizirati te osposobiti za opstanak prvenstveno revitalizacijom, stimuliranjem i olakšavanjem dnevnih migracija i opremanjem nedostajućom neophodnom komunalnom i društvenom infrastrukturom,

- ostali praktično nenaseljeni prostor Općine; prostor naselja Gornji Borki i ostali pretežito šumski prostor čiju strukturu ne treba bitno mijenjati (infrastrukturu samo održavati), ali ga treba maksimalno iskoristiti (šumarstvo, lov, izletnički i lovni turizam, poljoprivreda,...).

2.2. SUSTAV SREDIŠNJIH NASELJA I PRAVCI PREOBRAZBE I RAZVOJA

2.2.1. Sustav središnjih naselja

Dokumentima prostornog uređenja šireg područja utvrđen je sustav središnjih naselja do razine lokalnih središta, a predložena su i inicijalna središta (na prostoru Općine Sirač niti jedno) te smjernice za planiranje pravaca razvoja i preobrazbe svih naselja, sve u cilju uspostave policentričnog sustava i što ravnomjernijeg razvoja prostora Županije i pojedinih jedinica lokalne samouprave. Okvirno su naznačeni i poželjni pravci preobrazbe i razvoja pojedinih grupa naselja (pri čemu su kriteriji većim dijelom prilagođeni Hrvatskim uvjetima).

Mreža naselja (pa i sama naselja) je detaljno analizirana u poglavlju A.2.2., gdje je izvršeno i početno prepoznavanje pojedinih naselja kao sadašnjih i potencijalnih razvojnih središta sukladno obvezama i kriterijima. Iz istoga je, a obzirom prvenstveno na sadašnju mrežu naselja, relativno malo (naseljeno), ekscentrično postavljeno i dobro uravnoteženo područje Općine i blizinu Daruvara, proizišlo optimalno ustrojstvo sustava središnjih naselja (i naselja posebnih funkcija) Općine Sirač, odnosno reducirani policentrični sustav sa naseljima slijedećih karakteristika:

- Sirač - veće lokalno središte;
  - uz ostvarivanje određenih preduvjeta i jačanje pojedinih funkcija može izvršavati predviđene mu "zadatke" većeg lokalnog središta,
  - 2001. godine imao je preko 500 radnih mjesta, sa izrazitim usmjerenjem na industriju i relativno uravnotežen odnos funkcije rada i stanovanja,
  - 1991. godine imao je 1747, 2001. godine 1606 stanovnika, a 2021. godine imat će oko 1600 stanovnika,
  - 1991. imao je zrelo, a 2001. godine staro stanovništvo,
  - ima vrlo slabu regeneraciju stanovništva i stagnaciju procesa,
  - jače urbanizirano je naselje sa dijelom formiranim centrom naselja,
  - ima gotovo potpunu opremljenost društvenom i komunalnom infrastrukturom i uslugama,
  - ima ukupno 1,09 stanova i 0,75 modernih stanova za stalno stanovanje na jedno kućanstvo,
  - gustoća stanovanja je oko 8,0 st./ha,
- Pakrani - "uvjetno" središnje naselje:
  - veličinom i snagom nemaju uvjeta niti za inicijalno središte, ali bi ga obzirom na planirani sustav naselja trebalo pokušati razviti u isto (sa samo minimalno potrebnim centralnim funkcijama; dnevna opskrba, područna škola,...),
  - 2001. godine imali su manje od 10 radnih mjesta i izrazito nerazmjerno jaku funkciju stanovanja,
  - 1991. godine imali su 296, 2001. godine 109 stanovnika, a 2021. godine imat će oko 80 stanovnika,
  - 1991. godine imali su staro, a 2001. godine u dubokoj starosti stanovništvo,
  - imaju depopulaciju stanovništva i nazadovanje u razvitku,
  - ruralno su naselje sa naznačenim centrom naselja,
  - opremljeni su osnovnom društvenom i komunalnom infrastrukturom i uslugama,

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

- imaju ukupno 1,71 stan i 0,54 moderan stan za stalno stanovanje na jedno kućanstvo,
- gustoća stanovanja je oko 3,5 st./ha,
- Kip - "prigradsko" naselje Bjelovara,
  - praktički je prigradsko naselje Daruvara i nalazi se na državnoj cesti,
  - 2001. godine imao je oko 20 radnih mjesta i nerazmjerno jaku funkciju stanovanja,
  - 1991. godine imao je 271, 2001. godine 182 stanovnika, a 2021. godine imat će oko 190 stanovnika,
  - 1991. godine imao je zrelo, a 2001. godine u dubokoj starosti stanovništvo,
  - ima vrlo slabu regeneraciju stanovništva i nazadovanje u razvitku,
  - slabije je urbanizirano naselje sa naznačenim centrom naselja,
  - djelomično je opremljeno društvenom i komunalnom infrastrukturom i uslugama,
  - ima ukupno 1,23 stan i 0,45 moderan stan za stalno stanovanje na jedno kućanstvo,
  - gustoća stanovanja je oko 5,5 st./ha,
- ostala naselja.
  - većina karakteristika im je bitno različita, a u tijeku su procesi od zaostajanja u razvitku do izrazitog nazadovanja u razvitku,

2.2.2. Pravci preobrazbe i razvoja

Naselja su najupečatljiviji elementi kulturnog pejzaža. Ona odražavaju karakteristike minulog razdoblja, a istovremeno su nositelj funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe ukupnog prostora.

Iz prethodnih analiza je vidljivo da na području Općine praktično nema dva naselja sličnih karakteristika (demografskih, razvojnih, gospodarskih,...), te da su u čak sedam od devet naselja u tijeku procesi nazadovanja i izrazitog nazadovanja u razvitku (Kip tek uvjetno). Stoga je za koliko-toliko ravnomjeran razvoj cijelog prostora Općine izuzetno važan upravo dobar odabir i uspješno utvrđivanje pravaca preobrazbe i razvoja središnjih i drugih naselja (po grupama i za svako ponaosob).

- Sirač - veće lokalno središte;

preobrazbu temeljiti prvenstveno na kombinaciji programa revitalizacije i infrastrukturne rekonstrukcije cijelog naselja, formiranju urbanizirane jezgre i urbanizaciji pojedinih dijelova naselja (putem planova užih područja i drugih dokumenata i mjera), te revitalizacije ruralnih dijelova naselja (putem odredbi ovog Plana), a pri tome;

- posebno pozorno preispitati mogućnosti manjih povećanja gustoće stanovanja, veličine i lokacije zona proizvodne namjene, veličine i raspored površina javnog i zaštitnog zelenila i namjene površina u užoj jezgri, načine interpolacije manjih proizvodnih zgrada u rubne dijelove naselja,...
- bitno ojačati malo poduzetništvo i obrtništvo, a tercijarnu i kvartalnu strukturu djelatnosti kompletirati i optimalizirati obzirom na ukupno gravitirajuće stanovništvo,
- iako mu manjka stanovništva zbog malog ukupnog demografskog potencijala Općine ograničiti izvlačenje stanovništva iz šire okolice kako ju ne bi sasvim ispraznilo (optimalan porast stanovništva se procjenjuje na maksimalno do cca 5 % do 2021. godine),
- u cilju sprečavanja veće emigracije bitno olakšati i ojačati dnevne migracije te povećati atraktivnost šireg područja,
- sve to realizirati maksimalno koristeći programe koji će brzo dati pozitivne učinke (tehnološka i organizacijska poboljšanja, korištenje rezervi postojećih struktura, usmjeravanjem izgradnje u zone s dovoljnim kapacitetima postojeće infrastrukture, primarnu izvedbu onih dionica i sustava o kojima ovisi uključivanje u županijske i državne razvojne sustave,...).

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

- Pakrani - "uvjetno" središnje naselje:

preobrazbu temeljiti prvenstveno na infrastrukturnoj rekonstrukciji cijelog naselja i revitalizaciji i rekonstrukciji (eventualno i prenamjeni) devastiranih dijelova, eventualnom formiranju manje urbanizirane jezgre, te revitalizaciji ruralnih dijelova naselja (putem odredbi ovog Plana), a pri tome prvenstveno;

- pokušati povećati broj stanovnika,
- riješiti minimum potrebnih centralnih sadržaja,

- Kip - "prigradsko" naselje Daruvara,

preobrazbu temeljiti prvenstveno na infrastrukturnoj rekonstrukciji cijelog naselja, te revitalizaciji i rekonstrukciji (eventualno i prenamjeni) devastiranih dijelova (putem odredbi ovog Plana), a pri tome;

- postići nivo jače urbaniziranih naselja (socio-ekonomski),
- posebno pažljivo preispitati odnose površina različitih namjena (prvenstveno stambene i gospodarske), a u cilju sprječavanja njihovog miješanja i stvaranja što ugodnijeg ambijenta za život,
- ukupna demografska kretanja stabilizirati na nivou slabe regeneracije (zadržavanjem većeg dijela vlastitog prirodnog prirasta i privlačenjem emigracije izvan Općine),

- Gornji Borki,

detaljno preispitati mogućnosti i "cijenu" opstanka kao naselja stalnog stanovanja, te nakon istoga;

- potaknuti preobrazbu naselja sa zainteresiranim skupinama i pojedincima u naselje prilagođeno "farmerskom" tipu poljoprivrede i/ili povremenom stanovanju, ili na drugi način uskladiti sa koncepcijom razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja,
- ili
- prepustiti ih autonomnoj motivaciji skupina i pojedinaca, te eventualno pružiti potporu u održavanju minimalne infrastrukture,

- ostala naselja.

preobrazbu temeljiti na revitalizaciji svih naselja, te rekonstrukciji i/ili prenamjeni zapuštenih dijelova (putem odredbi ovog Plana), a pri tome;

- postići nivo slabije urbaniziranih naselja (socio-ekonomski) ili ojačati njihov ruralni karakter,
- posebno pažljivo preispitati odnose površina različitih namjena (prvenstveno stambene i gospodarske), a u cilju sprečavanja njihovog miješanja i stvaranja što ugodnijeg ambijenta za život,
- ukupna demografska kretanja stabilizirati bar na nivou depopulacije (prvenstveno smanjivanjem vlastite emigracije),
- riješiti osnovnu opskrbu i komunalnu infrastrukturu,
- jačanjem javnog prometa do Sirača i Daruvara te drugim mjerama maksimalno pojačati dnevne migracije,
- racionalizirati veličinu građevinskog područja, te preispitati mogućnost transformacije pojedinih dijelova naselja sukladno potrebama određenog tipa poljoprivredne proizvodnje,
- eventualno potaknuti preobrazbu naselja sa zainteresiranim skupinama i pojedincima u naselja prilagođena "farmerskom" tipu poljoprivrede i/ili povremenom stanovanju, ili na drugi način uskladiti sa koncepcijom razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja.

Shodno utvrđenim pravcima preobrazbe i razvoja ovim Planom su definirani i optimalni nivoi opremanja komunalnom i društvenom infrastrukturom, veličina građevinskih i druge elemente uređenja

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

naselja, s tim da su za ostala naselja pa i Gornje Borke utvrđeni elementi kao da će sva opstati u više manje neizmijenjenoj veličini i obliku.

2.3. RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA NASELJA

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjene su površine građevinskih područja naselja, koja su kao i njihovo razgraničenje na izgrađeni i neizgrađeni dio i po namjeni, utvrđena ovim Planom na kartografskom prikazu broj 1 Korištenje i namjena prostora i površina te na kartografskim prikazima 4.01 do 4.09 Građevinska područja naselja.

Građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama (prvenstveno radi lakšeg sprečavanja miješanja namjena i sukoba interesa pojedinih korisnika prostora), a obzirom da za većinu naselja na području Općine u dogledno vrijeme najvjerojatnije neće biti izrađivani planovi užeg područja, te da će se u njima svi zahvati u prostoru provoditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

Sve namjene u pravilu su utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), kako bi se unutar njih mogu temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa mogle utvrditi i površine drugih namjena.

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te da ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja svih naselja je u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provedeno kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja.

Izgrađeni dijelovi naselja utvrđeni su temeljem obilaska terena, u skladu sa člankom 18. Odredbi za provođenje ovog Plana (građevne parcele sa tijekom Domovinskog rata oštećenim ili uništenim zgradama, bez obzira na stanje konstruktivnog sistema i godine nekorištenja, te sve u naravi izgrađene građevne parcele bez obzira na legalnost izgradnje tretirane su kao izgrađeni dio).

U poglavlju A.2.3.8. ovog Plana već je, temeljem obilaska terena, ocjene postojećeg Prostornog Plana Općine Daruvar i ostalih provedenih analiza, zaključeno da je zatečeno stanje građevinskih područja i strukture (posebice izgrađenih dijelova) naselja relativno loše, prvenstveno zbog toga što:

- su demografski pokazatelji većine naselja već duže vrijeme loši,
- su za većinu naselja građevinska područja drastično predimenzionirana, što nije uzrokovalo ali je omogućilo raspršenu izgradnju (i u onim naseljima za koje ona inače nije bila karakteristična), te uz nedostatak poticajnih mjera gotovo potpuno odvratio investitore od revitalizacije, sanacije, rekonstrukcije i zamjene postojećeg građevinskog fonda i stvorilo "naviku" građenja na vlastitom zemljištu,
- je u pojedinim naseljima jedan dio građevinskog fonda uslijed nekorištenja zapušten i oštećen,
- nijedan eventualno povijesno vrijedan dio nijednog naselja nije registriran kao kulturno dobro, niti su utvrđene zone i mjere zaštite,
- se građevinska područja 1 naselja u cijelosti ili većim dijelom pružaju uz državne, a 4 naselja uz županijske ceste,
- je u većini naselja s vremenom došlo do miješanja namjena,...

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Zatečeno stanje, ako i koliko je uopće bilo moguće, pokušalo se korigirati ovim Planom i kroz utvrđivanje građevinskih područja naselja optimalne veličine i oblika, a zbog omogućavanja neometanog ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš. Poseban problem je pri tome je bilo utvrđivanje građevinskih područja naselja u fazi izrazite depopulacije i depopulacije, pri čemu se kao moguće alternative pojavljuju (za atraktivnija područja bliže Daruvaru) interpolacija vikend kuća, a za pojedina područja i rješenja do sada atipična za ovo područje (pojedinačna ili grupirana poljoprivredna gospodarstva).

Prije, odnosno za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za svako naselje utvrđeni su naročito:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- planirani položaj u sustavu naselja,
- planirani demografski pokazatelji,
- gospodarski i razvojni pokazatelji,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravci preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriteriji iz Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnja i planirana bruto gustoća stanovanja,...

Temeljem analize i vrednovanja gornjih činitelja, određene su okvirno potrebne veličine građevinskih područja naselja iz donje tabele.

R. br.	Naselje	Položaj u sustavu nas.	Stanovnika		Stan. po kuć.		Proizvodne i posl. zone	Izgr. GP (ha)	Potr. neizgr. GP (%)		Potr.uk. GP (ha)	Urbana Brutto gust. st.		
			2001.	2021.	uk.	moder.			po PPŽ	stvamo		preob.	2001.	2021.
1.	Barica		61	59	1,16	0,48		8,9	- 10	10	9,9	urb.	6,9	6,0
2.	Bijela		76	35	1,55	0,32		18,6	- 05	05	19,6	seosko	4,1	1,8
3.	Donji Borki		50	31	*0,87	*0,33		30,7	- 05	05	32,3	seosko	1,6	1,0
4.	Gomji Borki		15	15	*0,25	*0,00		10,8	- 10	05	11,4	seosko	1,4	1,3
5.	Kip	prigr. nas.	182	186	1,23	0,45		18,5	- 15	15	21,8	urb.	9,8	8,5
6.	Miljanovac		206	179	1,34	0,49		31,2	- 10	05	32,8	urb.	6,6	5,5
7.	Pakrani	uvj. sr. nes.	109	81	1,71	0,54		39,7	- 10	10	44,1	seosko	2,7	1,8
8.	Sirač	v. lokalno sr.	1606	1610	1,09	0,75	ima	144,3	- 20	20	180,4	j. urb.	11,1	8,9
9.	Šibovac		241	206	1,39	0,40		35,2	- 10	10	39,1	urb.	6,8	5,3
Ukupno			2546	2402	1,19	0,63		337,9			391,4		7,5	6,1

* u izgrađeno građevinsko područje uvrštene su sve parcele sa tijekom Domovinskog rata oštećenim i uništenim kućama, a koje u Popisu stanovništva i kućanstva 2001. godine nisu registrirane kao "stanovi"

Zbog rubnog položaja u donosu na naselje (prirodni i tehnički lokacijski uvjeti), potrebne proizvodne zone u Siraču riješene su kao zone izdvojene namjene.

Određene nelogičnosti (najuočljivije kroz komparaciju bruto gustoća stanovanja) javile su se prvenstveno zbog relativno velikog broja, uslijed negativnih demografskih kretanja, napuštenih obiteljskih kuća, te različitih dubina građevinskih područja pojedinih naselja.

Shodno utvrđenim pravcima preobrazbe i razvoja ovim Planom su i za naselja u procesu izrazitog nazadovanja utvrđeni veličina građevinskih područja i drugi elementi uređenja naselja, kao da će sva opstati u više manje neizmijenjenoj veličini i obliku, ali su dane i smjernice za njihovu eventualnu preobrazbu u skladu sa budućim koncepcijama razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja.

Prije, odnosno za potrebe određivanja razmjesta i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja za svako naselje utvrđeni su:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- ukupno potrebna veličina građevinskog područja,
- povijesna, zatečena i planirana morfologija naselja,
- topografski i reljefno - klimatski činitelji,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

- sadašnji i planirani tipovi poljoprivrednih gospodarstava te zatečeni i anticipirani razmještaj građevina na parcelama,
- posebni uvjeti korištenja (prirodna i kulturna baština te krajobrazne vrijednosti),
- posebna ograničenja u korištenju (uz posebnu namjenu, zaštitni i inundacijski pojasevi),
- posebne mjere uređenja i zaštite,
- naznačeni i ostali mogući pravci i načini širenja (ili sažimanja) naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmicati,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- obveza izrade prostornih planova užih područja, načini usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju,...

Dubina građevinskog područja određivana je varijabilno, od naselja do naselja (od minimalnih 30 pa do maksimalnih 100 m), a prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene.

s tim da se u ruralnim naseljima, bez obzira na datosti reljefa, dubina u pravilu nije smanjivala ispod 50 m zbog ipak moguće izgradnje na pojedinim lokacijama.

Zbog relativno loših demografskih pokazatelja većine naselja, potrebne površine neizgrađenih dijelova građevinskih područja su u pravilu riješene popunjavanjem dijela postojećih "praznina" u zatečenoj strukturi naselja. Stoga ovim Planom nije umanjen problem pružanja naselja uz državne i županijske ceste (usmjeravanjem razvoja u širinu), ali se strogo pazilo da se isti niti ne poveća povećanjem ukupne dužine građevinskog područja. U pravilu su se popunjavale samo praznine nastale rušenjem starih građevina i "preskakanjem" izgradnje (najčešće zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu), dok se praznine nastale organskim razvojem naselja ostale kao takve.

Razvoj u širinu planiran je samo za Sirač i to u prijašnjih godina već naznačenim pravcima. U ostalim naseljima u kojima je to uopće moguće i potrebno, "centre" treba pokušati formirati grupiranjem centru pripadajućih sadržaja na već većinom naznačenim lokacijama.

Temeljem prihvaćenih primjedbi sa javne rasprave, veličine i razmještaj neizgrađenih dijelova građevinskih područja nekoliko naselja su se nešto izmijenila, ali su još uvijek za veliku većinu naselja ostali unutar prihvatljivih granica, što je vidljivo i iz donje tabele.

R. br.	Naselje	Položaj u sustavu nas.	Stanovnika		Stanova		Kuć.	Uk. GP (ha)	Neizgrađeno GP			Brutto gust. st.		Ukupno GP	
			2001.	2021.	2001.	2001.			(ha)	(%)	pot. (%)	2001.	2021.	ha/stan.	ha/kuć.
1.	Barica		61	59	32	25		11,2	2,3	20,5	10	6,9	5,3	0,4	0,4
2.	Bijela		76	35	62	38		21,7	3,1	14,3	05	4,1	1,6	0,4	0,6
3.	Donji Borki		50	31	23	24		32,4	1,7	5,2	05	1,6	1,0	1,4	1,4
4.	Gornji Borki		15	15	1	4		11,1	0,3	2,7	05	1,4	1,4	11,1	2,8
5.	Kip	prigr. nas.	182	186	82	66		21,6	3,1	14,4	15	9,8	8,6	0,3	0,3
6.	Miljanovac		206	179	110	80		33,6	2,4	7,1	05	6,6	5,3	0,3	0,4
7.	Pakrani	uvj. sr. nes.	109	81	87	48		43,5	3,8	8,7	10	2,7	1,9	0,5	0,9
8.	Sirač	v. lokalno sr.	1606	1610	641	587		177,9	33,6	18,9	20	11,1	9,1	0,3	0,3
9.	Šibovac		241	206	144	98		41,1	5,9	14,4	10	6,8	5,0	0,3	0,4
	Ukupno		2546	2402	1182	970		394,1	56,2	14,3		7,5	6,1	0,3	0,4

Zbog naprijed navedenih razloga građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama na:

- povremeno stanovanje,
- stambenu namjenu,
- mješovitu namjenu;
- pretežito povremeno stanovanje,

Prostorni plan uređenja Općine Sirač
PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

- pretežito stanovanje,
- pretežito poljoprivredna gospodarstva,
- gospodarsku namjenu;
  - proizvodnu 1,
  - proizvodnu 2,
  - poslovnu,
  - ugostiteljsko - turističku,
- javnu i društvenu namjenu,
- sportsko - rekreacijsku namjenu,
- javne zelene površine,
- groblja,

s tim da zbog nedostupnih i netočnih podataka unutar građevinskih područja nisu izdvojene površine infrastrukturnih sustava i vodotoka. Sve namjene su u načelu utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), te se unutar njih mogu temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa utvrditi i površine drugih namjena.

Pri određivanju namjene građevinskih područja maksimalno su poštivane potrebe i želje stanovništva, te zatečeno stanje, uz planerske intervencije neophodne zbog sprečavanja izrazitijeg miješanja namjena i sukoba interesa (naročito u kontaktnim zonama javne i društvene te sportske i rekreacijske namjene i drugih namjena).

Udjeli pojedinih namjena u ukupnoj površini građevinskog područja svakog naselja i ukupnoj površini građevinskih područja svih naselja prikazani su u donjoj tabeli.

Temeljem iskazanih želja stanovništva, prevladavajuća namjena je mješovita namjena - pretežito stanovanje, ali je znakovito da mješovite namjene - pretežito poljoprivrednih gospodarstva ima čak 38,9%, što možda najzornije govori o sadašnjoj gospodarskoj i prostornoj strukturi Općine. Tolika zastupljenost mješovite namjene - pretežito stanovanja i pretežito poljoprivrednih gospodarstva, kao i neka rješenja za interpolaciju gospodarskih sadržaja unutar područja drugih namjena (zbog sadašnjeg nivoa razvoja i uređenja prostora na žalost nužna i od stanovništva prihvaćena), neće uzrokovati, ali će ipak omogućiti određeno miješanje namjena, te na taj način bitno utjecati na kvalitetu življenja.

R. br.	Naselje	Uk. GP ha	Pov. st.		St.		Mješovita						Gospodarska						Javna i društ.		Sport. i rekr.		Javne zel. pov.		Groblja											
			pov. st.		stanovanje		polj. gos.		proizv.		posl.		ug.-tur.		ha		ha		ha		ha															
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%												
1.	Barica	11,2	0,0	0,0	0,0	11,2	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0			
2.	Bijela	21,7	0,0	0,0	0,0	5,8	26,7	13,5	62,2		0,0		0,0		0,0		2,4	11,1		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0				
3.	Donji Borki	32,4	0,0	0,0	0,0		0,0	32,4	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0			
4.	Gornji Borki	11,1	0,0	0,0	11,1	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		
5.	Kip	21,6	0,0	0,0	0,0	21,6	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
6.	Miljanovac	33,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,6	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
7.	Pakrani	43,5	1,2	2,8	0,0	0,0	9,6	22,1	32,7	75,2		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		
8.	Sirač	177,9	4,8	2,7	20,1	11,3	0,0	123,7	69,5		0,0	23,2	13,0	1,8	1,0	0,0	3,3	1,9	9,4	5,3		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		
9.	Šibovac	41,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	41,1	100,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
	Ukupno	394,1	6,0	1,5	20,1	5,1	11,1	2,8	171,9	43,6	153,3	38,9	23,2	5,9	1,8	0,5	0,0	5,7	1,4	9,4	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Izdvojene veće površine gospodarske namjene - proizvodne utvrđene su samo u naselju Sirač. Gospodarska namjena - poslovna utvrđena je samo u naselju Sirač, a javna i društvena namjena i sportsko rekreacijska namjena u nekoliko naselja. U ostalim naseljima će se po potrebi temeljem odredbi za provođenje ovog Plana proizvodne i poslovne te javne i društvene zgrade graditi na površinama drugih namjena. Unutar građevinskog područja utvrđeno je groblje samo u naselju Sirač.

Detaljna namjena pojedinih površina unutar područja za koje je ovim Planom utvrđena obveza izrade planova užeg područja utvrdit će se istima, a unutar ostalih građevinskih područja lokacijskim i građevnim dozvolama.

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

2.4. RAZVOJ I UREĐENJE PROSTORA IZVAN NASELJA

Planom su na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena prostora i površina u pravilu utvrđeni prostori osnovne ili dominantne (a samo iznimno isključive) namjene.

2.4.1. Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene različitih karakteristika zauzimaju površinu od 775,05 ha, što je 5,35 % prostora Općine Sirač. Obzirom da bonitetna karta Županije i Općine nikada nije uspostavljena, podjela na planske grupe je napravljena temeljem analiza postojeće prostorno-planske dokumentacije, namjenske pedološke karte Hrvatske, katastarskih podloga i obilaska terena, a temeljem smjernica i kriterija Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije i na način detaljno iznesen u poglavlju A.3.1.

Najkvalitetnija tla na području Općine uvrštena su u plansku grupu "vrijedna obradiva tla", a ima ih 104,24 ha što je 0,72 % ukupnih poljoprivrednih tala isključivo osnovne namjene. Dio tih tala, površine 94,39 ha, nalazi se uz rijeku Bijelu (kazeta Sirač), a kvaliteta tih tala postignuta je melioracijama. Vrijedna obradiva tla nalaze se i uz potok Blatna u predjelu Blatna, gdje zauzimaju površinu od 20,88 ha.

Prenamjena ostalih obradivih tala, koja zauzimaju površinu od 670,81 ha, je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe, te za izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

2.4.2. Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište

U višim područjima poljoprivredno tlo je rascjepkano šumama, dok je na padinama Papuka i Ravne Gore prema nizinskom području i vlažnijim (pa i močvarnim) površinama uz rijeku Bijelu i pritoke jednim dijelom obraslo šikarama, a jednim dijelom se koristi (ili se koristilo) kao livade. Iste (uz nešto poljoprivrednog tla nagiba većeg od 15%) čine najveći dio tala razvrstanih u plansku skupinu "ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište" koja zauzima 2650,67 ha, što je 18,29 % površine Općine. U nižim područjima koristi se većinom za ratarstvo (većinom kao livade za stočarstvo), a u višim za vinogradarstvo, voćarstvo i stočarstvo.

Prenamjena ostalih poljoprivrednih tala, šuma i šumskog zemljišta, je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe, te pošumljavanje i izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

Kao posljedica negativnih demografskih trendova, te nerentabilnosti ekstenzivne poljoprivrede u pojedinim dijelovima Općine, primjetno je u zadnje vrijeme zapuštanje i zarastanje poljoprivrednog tla u nekvalitetne šikare. Planom nisu planirane konkretne površine za preoblikovanje uzgojnim radovima, introdukciju ili potpunu izmjenju divlje niklih vrsta, kao i organizirano pošumljavanje (ili određivanje eventualne druge namjene), koje se međutim mora provoditi planski (vrijednim vrstama, osobito hrastom lužnjakom u nižim područjima) i uz uključivanje prostornih planera.

Vodoprivrednim studijama su analizirane i preporučivane daljnje melioracije hidromorfni tala (sada razvrstanih u planske grupe ostala poljoprivredna obradiva tla i ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište) na području sliva, ali iste ovim Planom nisu planirane obzirom na za sada diskutabilnu potrebu i rentabilnost. Isto tako Planom nisu planirane niti komasacije i preparcelacije čiju potrebu i prioritete treba tek utvrditi posebnim elaboratom (a pri tome kao i kod pošumljavanja, vodeći računa o vrijednostima krajobraza i odredbama smjernicama i kriterijima ovog Plana).

2.4.3. Šume isključivo osnovne namjene

Šume različitih vrsta zauzimaju površinu od 10027,02 ha, što je 69,19 % površine Općine. Najvećim dijelom to su gospodarske šume s površinom od 9839,28 ha. Zaštitnih šuma ima 187,74 ha.

Najveće šumske površine su na grebenima i obroncima Papuka i Ravne Gore, a najveći šumski kompleks rasprostire se u obliku potkove od sjeverne, preko istočne, do južne strane Općine (do 650 m.n.m.).

Najzastupljenija šumska vrsta je obična bukva (iznad 400 m.n.m.) na sjevernim stranama, koja se po udolinama i jarcima spušta i znatno niže, u pojas šuma hrasta kitnjaka i običnog graba. Kitnjak formira čiste sastojine na jugu izloženim grebenima. Na toplim južnim padinama susreću se i elementi submediterana. Pored hrasta medunca tamo još dolazi cer, crni jasen, bjelograbić i drijen. U vlažnijim dolinama potoka zastupljena je crna joha.

Najvećim dijelom šume se vode kao gospodarske. Šuma posebnih namjena nema, a ovim Planom je predložen za proglašenje jedan lokalitet uz arheološki lokalitet Željnjak, granice koje treba usuglasiti sa nadležnim konzervatorskim odjelom. Zaštitne šume rasprostiru se na 11 lokaliteta, iako u stvari najveći dio šuma ima i zaštitnu funkciju, obzirom da se radi o pretežito nestabilnim terenima sa velikim brojem aktivnih i potencijalnih klizišta, te eroziji izloženih područja.

Planom nisu planirane konkretne površine za pošumljavanje ili prenamjenu, ali će obzirom na naprijed navedeno iste trebati utvrditi posebnim elaboratima.

Prenamjena šuma isključivo osnovne namjene, je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe (s tim da opravdanost izgradnje akumulacija treba još dodatno preispitati), te izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

2.4.4. Vodne površine

Vodotoci na području Općine su pretežito brdskog tipa. Obale vodotoka Bijela su većim dijelom zapuštene, dok su na nekim područjima napravljena izletišta lokalnog karaktera, koja bi organiziranim uređenjem mogla postati aktivirana i za stanovništvo van područja Općine, posebice kao nadopuna turističkoj ponudi nedalekog grada Daruvara.

U svrhu zaštite od velikih voda važećim vodoprivrednim osnovama nisu predviđeni veći regulacijski radovi.

Ovim se Planom u prostoru Općine planira izgradnja potencijalnih akumulacija na 5 lokaliteta.

Planiranje svih radova na vodotocima treba pažljivo provesti, vodeći pri tome računa o vrijednostima krajobraza i utjecaju na postojeće ekosustave.

U ovom planu kartirani vodotoci površine 55,49 ha (ukupna dužina od 110,98 km, s aproksimativno uzetom širinom od 5 m za sve kartirane vodotoke) na području Općine sami po sebi ne zauzimaju veće prostore, međutim ako se uračunaju površine planiranih akumulacija od 130,41 ha s inundacijskim pojasom površine 46,59 ha (aproksimativno je uzeta širina od 20 m uz svaku akumulaciju), te inundacijski pojasevi uz vodotoke (aproksimativno je uzeta širina od 20 m uz sve kartirane vodotoke) od 221,96 ha, površine vodnog dodra zauzimaju čak 454,45 ha što je 3,14 % površine Općine, te svojim utjecajem na prostor bitno utiču na ukupnu sliku područja Općine Sirač.

2.4.5. Prostori za izgradnju izvan naselja

2.4.5.1. Izdvojena građevinska područja

Ovim Planom su utvrđene tri zone izdvojene namjene, odnosno površine za izgradnju građevina koje su nespojive s ostalim funkcijama naselja, a koje se temeljem posebnih propisa ne mogu izgrađivati izvan građevinskih područja. Zone izdvojene namjene su područja isključive namjene.

Gospodarska namjena – proizvodna 1

Zona izdvojene namjene u Siraču, gospodarske namjene - proizvodne 1, ukupne površine 36,2 ha, vezana na eksploatacijsko polje "Čelina".

Gospodarska namjena - proizvodna 2

Zona izdvojene namjene u Siraču, gospodarske namjene - proizvodne 2 (samo za tihe i čiste djelatnosti), ukupne površine 17,8 ha, planirana za izgradnju poduzetničke zone za poslovne i proizvodne građevine.

Javna i društvena namjena

Zona izdvojene namjene u Donjim Borkima, javne i društvene namjene, ukupne površine 0,6 ha, utvrđena za postojeći kompleks manastira "Pakra".

2.4.5.2. Izgradnja izvan građevinskog područja

Unutar prostora osnovne namjene ovim Planom je utvrđene čitav niz većih površina za izgradnju izvan naselja, a koja se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja.

Temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovoga Plana moguće je razgraničiti još i niz manjih, maksimalne veličine do 3,0 ha.

Površine infrastrukturnih sustava

Promet

Infrastrukturni sustavi, a naročito prometni, su veliki korisnici i potrošači prostora. Ceste svih kategorija sada zauzimaju cca 0,6% ukupne površine Općine Sirač.

Planom je planiran novi koridor za izgradnju brze ceste predviđen i dokumentima prostornog uređenja šireg područja;

- Pakračko-okučanski smjer
Stara Gradiška - Okučani - Pakrac - Daruvar - Veliki Zdenci.

Koridor je planiran temeljem podataka iz prostornog plana (bivše) općine i Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije. Međutim, obzirom na neriješeni status željeznice i veliki teretni promet iz industrijske zone Sirača, njegov položaj (i eventualne nove spojne ceste) će trebati još jednom ozbiljno razmotriti i korigirane.

Po Strategiji prometnog razvitka Republike Hrvatske navedeni cestovni smjer, zajedno sa longitudinalnim slavonsko - moslavačkim cestovnim smjerom Tovarnik - Vinkovci - Đakovo - Našice - Požega - Pakrac - Daruvar - Bjelovar, nalaze se u III. skupini prioriteta cestovne mreže Republike

Prostorni plan uređenja Općine Sirač
P L A N

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

---

Hrvatske, koja predviđa osiguranje uvjeta za dogradnju, temeljitu obnovu i rekonstrukciju postojećih cesta, što je planirano i ovim Planom.

Na kartografskom prikazu broj 1. Korištenje i namjena površina prikazani su i koridori ostalih državnih cesta, županijskih cesta, lokalnih cesta i važnijih cesta koje nisu javne. Svi koridori izvan kao i velika većina koridora unutar građevinskih područja naselja su postojeći.

Ostali infrastrukturni sustavi

Ostali infrastrukturni i komunalni sustavi (grobља, vodoopskrba, odvodnja, plinoopskrba, elektroopskrba, telekomunikacije) razvijat će se temeljem zasebnih konceptijskih rješenja. Koridori i lokacije, kojima su definirane ili rezervirane površine sustava prikazani su na kartografskim prikazima broj 1 Korištenje i namjena površina i broj 2.1. - 2.3. Infrastrukturni sustavi. Obzirom da se velika većina vodi nadzemno ili podzemno, u pravilu ne utječu direktno na namjenu površina, ali već samim prisustvom mijenjaju sliku prostora i ograničavaju neke vidove korištenja.

Gospodarska namjena

Planom su planirane dvije lokacije gospodarske namjene - površina za iskorištavanje mineralnih sirovina (građevnog kamena).

Međutim temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovoga Plana moguće je razgraničiti još niz površina za izgradnju izvan naselja, a koja se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, prvenstveno u funkciji iskorištavanja mineralnih sirovina te obavljanja poljoprivredne djelatnosti (i u kombinaciji sa seoskim turizmom), ali do maksimalne veličine do 3,0 ha.

Rekreacijska namjena

Planom je utvrđeno više postojećih lokaliteta (pretežito nogometna igrališta), te dva planirana (u kanjonu rijeke Bijeje), a temeljem posebnih planova pojedinaca.

Međutim temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovoga Plana moguće je razgraničiti još niz površina za izgradnju izvan naselja, ali do maksimalne veličine do 3,0 ha.

Posebna namjena (objekti obrane)

Planom je utvrđena jedna postojeća lokacija - vojno skladište „Lipa“ Doljani, površine 29,44 ha, kao i odgovarajuće zone zabranjene i ograničene gradnje (na području Općine Sirač).

Temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovoga Plana i posebnih propisa moguće je izmijeniti ovim Planom utvrđene granice područja posebne namjene i/ili razgraničiti i druge površine posebne namjene.

Prostorni plan uređenja Općine Sirač
P L A N

2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

2.3. TABELARNI PRIKAZ

Redni broj	OPĆINA SIRAČ	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Općine	stan/ha ha/stan
1.0	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA	TABLICA 3			
1.1	Građevinska područja <i>ukupno</i>	GP	441,80	3,05	5,76
	Izgrađeni dio GP		353,84	2,44	7,20
	obalno			0,00	0,00
	otočno			0,00	0,00
	kontinentalno-granično			0,00	0,00
	ostalo			0,00	0,00
1.2	Izgrađene strukture van GP <i>ukupno</i>			0,00	0,00
	gosp. namjene - proizvodne	I		0,00	0,00
	gosp. namjene - eksploatacijska polja	E		0,00	0,00
	gosp. namjene - akvakultura	H		0,00	0,00
	gosp. namjene - poslovne	K		0,00	0,00
	gosp. namjene - ugostiteljsko turističke	T		0,00	0,00
	športsko - rekreacijske namjene	R		0,00	0,00
1.3	Poljoprivredne površine <i>ukupno</i>	P	775,05	5,35	0,30
	obrađive	P1		0,00	0,00
		P2	104,24	0,72	0,04
		P3	670,81	4,63	0,26
1.4	Šumske površine <i>ukupno</i>	Š	10027,02	69,19	3,94
	gospodarske	Š1	9839,28	67,90	3,86
	zaštitne	Š2	187,74	1,30	0,07
	posebne namjene	Š3		0,00	0,00
1.5	Ostale poljoprivredne i šumske površine <i>ukupno</i>	PŠ	2650,67	18,29	1,04
1.6	Vodne površine <i>ukupno</i>	V	454,45	3,14	0,18
	vodotoci		277,45	1,91	0,11
	jezera			0,00	0,00
	akumulacije		177,00	1,22	0,07
	retencije			0,00	0,00
	ribnjaci			0,00	0,00
1.7	Ostale površine <i>ukupno</i>		142,01	0,98	0,06
	posebne namjene	N	29,44	0,20	0,01
	infrastrukturni sustavi	IS	104,98	0,72	0,04
	grobља	G	7,59	0,05	0,00
	Općina <i>sveukupno</i>		14491,00	100,00	

3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.1. GOSPODARSKE DJELATNOSTI

«Strategijom gospodarskog razvoja želi se u planiranom razdoblju zaustaviti trend nazadovanja i pada poljodjelske i industrijske proizvodnje na području Bjelovarsko-bilogorske županije, te uspostaviti određene smjernice i prioritete za revitalizaciju gospodarstva».

3.1.1. Eksploatacija mineralnih sirovina

Na području Općine najvažnija gospodarska djelatnost je eksploatacija mineralnih sirovina (građevinskog kamena) i industrija vezana na nju.

Ovim Planom za eksploataciju mineralnih sirovina rezervirane su relativno velike površine na, nažalost, sa stanovišta zaštite okoliša, prirodne i kulturne baštine jako osjetljivim lokacijama. Zbog toga posebnu pažnju treba posvetiti iznalaženju načina eksploatacije i sanacije najprihvatljivijeg po okoliš.

3.1.2. Poljoprivreda

Sirač, kao općina bez izrazitih poljoprivrednih karakteristika i kao općina koja je većim dijelom locirana na brdovitom terenu, treba maksimalno koristiti pozitivne prirodne datosti reljefa, a nastojati maksimalno anulirati njegove negativne efekte (nedostatak vrijednih obradivih poljoprivrednih zemljišta, kao i smanjenu površinu obradivih zemljišta), pa će osnovni cilj unapređenja poljodjelske proizvodnje biti:

- racionalno korištenje obradivih poljoprivrednih zemljišta, te prijelaz sa ekstenzivnog načina proizvodnje na usitnjenom zemljišnom posjedu, na intenzivan način proizvodnje na okrupnjenom poljoprivrednom posjedu, te onemogućavanju korištenja kvalitetnog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe,
- briga da se privede namjeni sve neobrađeno, a kvalitetno poljoprivredno zemljište,
- potreba da se koristi konfiguracija brdovitog terena za uzgoj onih poljoprivrednih grana (voće i povrće) koje su deficitarne na tržištu, a kojima reljef i klimatski uvjeti ovog kraja pogoduju. Isto tako, potrebno je poticati razvoj mliječnog i mesnog govedarstva,
- saniranju devastiranog tla nakon eksploatacije,
- usmjeravanju i poticanju proizvodnje zdrave hrane i na tržištu prepoznatljivih proizvoda,
- unapređenju obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, koje treba biti jedan od instrumenata rasta poljoprivredne proizvodnje i zaustavljanja depopulacije.

U svrhu realizacije gore navedenih ciljeva potrebno je:

- vršiti konstantnu stručnu edukaciju poljoprivrednih proizvođača, odnosno poboljšati obrazovnu strukturu poljoprivrednog stanovništva,
- primjenjivati suvremene tehnologije u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kao i poticati prijelaz na proizvodnju zdrave (EKO) hrane,
- investirati u poljoprivrednu proizvodnju sredstvima proračuna Općine, Županije, beneficiranim kreditnim linijama («Gruda snijega», »Poduzetnik», »Poduzetnik 2» i dr.) ili sredstvima inostranih investitora.

Pri tom treba imati na umu, da se gore navedeni način intenzivne poljoprivredne proizvodnje treba odvijati u okviru održivog razvoja (razvoja pri kojem nije narušena ekološka ravnoteža prirodnog sustava), uz primjenu svih potrebnih mjera zaštite okoliša.

3.1.3. Šumarstvo

Šumama gospodariti i dalje po važećim Gospodarskim osnovama i njima određenom etatu. Etat je moguća količina drvne mase za sječu i podatak koji govori o očuvanju šuma i akumuliranju drvne mase u skladu sa potrajnosti prihoda–šume.

Na šumskim terenima sa nagnutošću terena većom od 30%, kao i u zonama označenim naročito pojačanom i pojačanom erozijom, gospodariti tako da prioriteta bude protuerozijska funkcija šume.

Dio šuma uz naselja i turističke objekte urediti za rekreacijsku namjenu za koju potrebe iskazuje suvremeni način života, te sukladno potrebama poticati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja naselja i turističkih područja.

U iskorištavanju šuma bitna je struktura u smanjenju korištenja drveta u daljnjoj preradi, što dolazi do izražaja u smanjenju ogrjevnog drveta, a u povećanju udjela celuloznog drveta i trupaca za furnir i ljuštenje koji se prerađuju u visokovrijedne proizvode.

I dalje održavati i poboljšavati općekorisne, ekološke i socijalne, funkcije šuma, održavajući šumu visoko proizvodnom, jer samo kao takva svojim složenim ekološkim procesima pruža bogata spremišta brojnih bioloških proizvoda, te je izvor drva, hrane i lijekova, spremnik vode i ugljika koji bi inače u atmosferi djelovao kao staklenički plin, dom brojnim životinjskim vrstama i dr.

Zakonski propisati da svaki novi proizvodni pogon mora imati uređaj kojim trajno sprečava svako onečišćenje zraka, vode i tla. Visokim odštetama i kaznama opteretiti postojeće tvornice i slične pogone koji nemaju uređaje za pročišćavanje vlastitih oblika onečišćenja, a time direktno utječu na uništavanje okoliša. Pravnim mjerama također spriječiti i razne neproizvodne ustanove, kućanstva i pojedince u narušavanju čistoće okoliša, jer time uništavaju i ugrožavaju šume.

3.1.4. Vodni resursi

3.1.4.1. Uređenje režima voda

U periodu koji slijedi na slivu rijeke Pakre (Bijejele) veća pažnja će se morati pokloniti gospodarskom održavanju hidrosistema.

U kartografski prikaz 3 ucrtava se površina vodnog dobra. Površina nije ucrtana zbog nepostojanja obrađenih podataka o njenom rasprostiranju u Hrvatskim vodama, tako da površinu vodnog dobra ovaj Plan iznosi brojčano, aproksimativnom procjenom i izračunom zbroja prosječne širine u karti ucrtanih rijeka, površine i opsega planiranih akumulacija, te aproksimativnom procjenom širine inundacijskih pojaseva koji se rasprostiru uz rijeke i akumulacije. Površina vodnog dobra u Općini bila bi cca 454,45 ha.

3.1.4.2. Planirane akumulacije Vodoprivrednom osnovom sliva

Kao što je već navedeno, u okviru izrade Vodoprivredne osnove sliva rijeka Ilove i Pakre na području Općine Sirač planirana je izgradnja 8 (knjiga 16: Akumulacije, Hrvatske vode, VGO za vodno područje sliva Save, I. Rožić, dipl. ing. Zagreb prosinca 1996.).

Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije podupire izgradnju višenamjenskih akumulacijskih objekata i sprečavanje otjecanja vode sa svih područja Županije.

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Cijelo je područje Županije u deficitu sa vodom, pogotovo pitkom, a i neophodnim zalihama koje bi akumulacije pružile, ali uvidom u stanje na terenu u Općini Sirač vidljivo je da bi:

- planirane akumulacije Manastir i Purnica svojim zaplavnim prostorom većim dijelom ulazile u zaštićeni krajolik predviđen prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije, planirana akumulacija Manastir svom dužinom bi se rasprostirala preko postojeće lokalne ceste 37158, a planirana akumulacija Purnica preko važne šumske ceste i trase stare Francuske pruge - evidentiranog kulturnog dobra regionalnog značaja, te da bi zaplavni prostori obje planirane akumulacije zahvaćali područja zaštitnih šuma,
- planirana akumulacija Soboština također bi se svom dužinom rasprostirala preko lokalne ceste 37158, prostorom pod šumama, a potapala bi i dio trase stare Francuske pruge.

Postojeće ceste, koje bi izgradnjom planiranih akumulacija bile presječene, bilo bi teško i skupo razmjestiti na druge lokacije zbog specifičnosti terena.

Zahtjevom Općine Sirač ovim se Planom stoga ne planira izgradnja navedenih, a Vodoprivrednom osnovom planiranih akumulacija, Manastir, Purnica i Soboština.

Ovim se Planom u prostoru planiranih akumulacija Manastir i Purnica omogućuje izgradnja jedne ili dvije manje akumulacije prvenstveno sportsko-rekreacijske i turističke namjene. Uz prvobitnu namjenu potencijalne bi akumulacije mogle zadovoljavati vodoprivredne i ostale zahtjeve namijenjene akumulacijama.

Ostale planirane akumulacije ucrtane su u kartografskim prikazima 1 i 2.3, uz korekcije koje su donesene uz konzultaciju sa Hrvatskim vodama. 5 planiranih akumulacija, smještenih na području Općine Sirač, zauzimale bi površinu od 130,41 ha. Površina je izračunata računalno.

Tabelarni prikaz površine zaplavnog prostora planiranih akumulacija planiranih ovim Planom, s osnovnim podacima:

RED. BROJ	AKUMULACIJA (planirana)	VODOTOK	POVRŠINA AKUM.(ha) (područje Općine Sirač.)
1.	ORAŠJE	Željnjak	7,12
2.	DONJI BORKI	Stančevac	24,4
3.	VELIKA R.	Velika R.	32,48
4.	ŠILJKOVAC	Bijela	55,65
5.	ZAILE	Široki potok	10,76
ukupno			130,41

Za svaku potencijalnu akumulaciju koja je planirana, a prostire se u blizini ili na šumskim područjima, gospodarskih ili zaštitnih šuma, potrebno je analizirati opravdanost izgradnje radi njihovog negativnog utjecaja na okoliš, zbog rušenja šuma, a i zbog bližih šumskih sastojina kojima će biti narušena općekororna funkcija koje šume daju, s tim da postoji i mogućnost njihovog propadanja.

3.1.4.3. Zaštita od poplava

Na području Općine vršeni su regulacijski zahvati korita potoka. Sada se svake godine izvodi samo njihovo tehničko čišćenje.

Tehničko čišćenje i održavanje treba se i dalje odvijati planski.

3.1.4.4. Erozija i bujični tokovi

Da bi se spriječila progresija procesa erozije i razvoj bujičnih tokova predviđaju se radovi koji imaju za zadatak sanaciju erozije i uređenje bujičnih tokova. To su kompleksni zahvati koje bi se prvenstveno na nivou Županije kao i na području Općine Sirač, uz proglašenje "područja erozije", trebalo popratiti studijom, a trebala bi se sastojati od:

- radova u koritima bujičnih tokova (objekata za uređenje bujica s ciljem zadržavanja kretanja nanosa i stabilizacije bujičnih korita),
- radova na sanaciji erozija u slivu (objekata biološke zaštite od erozije u vidu pošumljavanja i zatravnjivanja),
- primjene zakonskih mjera antierozivnog gospodarenja zemljištem (šumskim, pašnjacima, voćnjacima i ostalim obradivim tlom).

3.1.4.5. Odvodnja i navodnjavanje

Zadržavanje vode na površini tla i pojavu prevlaživanja uvjetuju nepovoljni topografski, hidrološki i pedološki uvjeti u Županiji. Rješavanje problema odvodnje je i danas vrlo važno, jer pridonosi pozitivnim učincima poljoprivredne proizvodnje.

Na području Općine Sirač hidromelioracije su vršene na kazeti "odvodnja Sirač" s površinom od 102 ha, gustoćom kanalske mreže od 33,3 m/ha, i dužinom kanala od 3,4m.

U suvremenom rješavanju izgradnje i korištenju sustava odvodnje posebnu pozornost treba usmjeriti problemima zagađivanja voda od pesticida i gnojiva. Reguliranje pitanja u svezi s tim postaje obveza, bez koje se ne smije ući u realizaciju rješenja.

Zahvate u vodotocima, poglavito odvodnju i navodnjavanje, planirati uz usaglašavanje sa ekološkom i šumarskom strukom, jer svako zadiranje u prirodni sustav, ako je to još moguće reći za korigirane vodotoke narušene prirodnosti, neupitno unosi promijene u sklad ekosustava. Odražava se to posredno na okolnu floru, faunu kao i ihtiofloru i ihtiofaunu, naročito autohtonu.

3.1.4.6. Zaštita voda od zagađenja

Državni plan za zaštitu voda predviđa da se Županijskim planom za zaštitu voda planira građenje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, određuje odgovorna pravna osoba za izvršenje plana građenja, a planira se i osiguranje potrebnih financijskih sredstava za plan građenja.

Županijski plan za zaštitu voda trebao je biti donesen do siječnja 2000. godine.

Kategorizacijom voda se utvrđuje planirana vrsta vode.

Kategorizacija vodotoka lokalnog značaja nije vršena. Hrvatske vode stoga predlažu da sukladno Državnom planu za zaštitu voda, lokalni vodotoci do naselja budu I kategorije, a poslije naselja II kategorije. Takva je kategorizacija lokalnih vodotoka izvršena ovim Planom.

3.1.4.7. Podzemne vode

Podzemne vode prvenstveno treba zaštititi od zagađenja.

3.1.4.8. Posebni vodni resursi

Za sada nije utvrđeno da na području Općine Sirač postoje geotermalni izvori koji bi se mogli iskoristiti u vidu zdravstveno-lječilišnog turizma ili energetskog resursa.

3.1.5. Industrija, malo poduzetništvo i obrtništvo

Kako bi se neobnovljive i velike ali ipak ograničene zalihe kvalitetnog građevnog kamena te obnovljive zalihe relativno kvalitetnog drveta maksimalno iskoristile (na području i za potrebe razvoja Općine) treba ustrajati na maksimalnom "finaliziranju" istih, (daljnjim razvojem industrije bazirane na preradi građevnog kamena i drveta), te stvaranju lokalnog malog poduzetništva i obrtništva kao njihovog servisa, a za što su ovim planom utvrđene više-manje prihvatljive zone.

Pri tome posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti okoliša kako granice održivog razvitka i ekološke nosivosti ne bi bile pređene.

Uz gore navedenu okosnicu razvoja trebalo bi razvijati i druge grane, prvenstveno "čiste" te većim dijelom ženskoj populaciji prilagođene industrije (i drugih djelatnosti),.

Ostvarivanje gospodarskog razvitka bit će uvjetovano::

- poticanjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva (stvaranjem obiteljskih proizvodnih i poljoprivrednih gospodarstava),
- poticanjem realizacije interaktivnog odnosa «velike» i «male» privrede (kooperacija),
- usvajanjem proizvodnih programa interesantnih i konkurentnih na domaćem i inostranom tržištu,
- poticanjem podizanja obrazovne strukture radnog stanovništva,
- poticanjem postepenog uvođenja novih proizvodnih linija (novih tehnologija), te izgradnjom novih, bilo vlastitim ili stranim ulaganjima.

Realizacija gore zacrtanih ciljeva dat će slijedeće razvojne efekte:

- uspostavljanje stabilne gospodarske strukture,
- razvoj kooperacijskog modela privređivanja,
- smanjenje depopulacijskih procesa,
- porast ljudskog kapitala,
- povećanje kupovne moći i standarda stanovništva

Ostvarenje razvojnih ciljeva ovisit će o određenim pretpostavkama i mjerama koje se donose:

- na razini Županije i Općine
  - podizanje razine obrazovanja stanovništva, jer je kao faktor ograničenja razvoja identificiran ljudski faktor (ustrojem visokih i visokoškolskih ustanova, istraživačkih centara, ustrojem županijskog centra za razvoj poduzetništva, organiziranjem sezonskih stručnih seminara i dr.),
  - racionalnim korištenjem prostora radi bolje eksploatacije svih raspoloživih resursa. U tu svrhu, u okviru ovog Plana, definirane su radne i mješovite zone, te režimi korištenja prostora kojim se ciljano usmjerava policentrični model razvoja i racionalno korištenje prostora kao ograničenog dobra,
  - stimuliranjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva dodjelom beneficiranih kredita perspektivnim programima.
- na razini samih proizvođača
  - racionalizacija poslovanja koja će dovesti do veće vrijednosti proizvodnje,

- prilagodbe uvjetima poslovanja (tržišta), jer mogućnost brzog reagiranja na promjenjene uvjete poslovanja predstavlja jedan od bitnih kriterija tržišne uspješnosti.

Malo gospodarstvo (obrtništvo i malo poduzetništvo) treba biti važan faktor u revitalizaciji gospodarskog razvitka Općine i Županije. U interakciji «velike» i «male» privrede (kooperantskim odnosima) treba tražiti rješenja policentričnog modela razvoja stabilnog gospodarstva Općine i Županije koje će moći odgovoriti svim izazovima domaćeg i stranog tržišta.

3.1.6. Turizam

Temeljna strateška odrednica u budućem razvoju turizma na području Općine Sirač je poticanje programa iz područja turizma, u skladu sa odredbama, kriterijima i smjernicama Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije, a sukladno programima Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice.

Stanje turističke ponude u Općini Sirač ne zadovoljava. Prirodne, kulturne i gospodarske karakteristike treba valorizirati, jer upravo one daju dobru osnovu za razvoj lovnog i ribolovnog turizma, te seoskog (eko-gastronomska ponuda, uključivanje posjetioca u svakodnevnicu života na imanju, mogućnost noćenja), izletničkog, kulturnog-edukativnog, sportsko-rekreacijskog, poslovnog, tranzitnog i ostalih vidova turizma.

Turistička ponuda Bjelovarsko-bilogorske županije i Općine Sirač mora biti rezultat povezivanja svih turističkih potencijala i subjekata te zajednički, marketinški osmišljen, nastup na tržištu, orijentirana manjim grupama turista, a ne masovnom turizmu.

3.1.6.1. Lovni turizam

Lovni turizam je takva vrsta turizma, koja ispunjava zahtjeve održivog turizma što znači da (ako se planski i stručno provodi) donosi dobit, a ne ugrožava prirodno i kulturno nasljeđe. Općina Sirač ima prirodne resurse kojima je, uz osmišljenu marketinšku i promidžbenu akciju, lovni turizam potrebno izdići na mnogo kvalitetniju razinu od postojeće.

Po mogućnosti izgraditi lovački dom radi osiguravanja smještaja domaćim i stranim lovcima-turistima.

Interes za pružanje usluga domaćim i stranim lovcima u okviru obiteljskih gospodarstva je već duže vremena izražen na području Županije (povezanost lovnog i seoskog turizma). Iskustvo koje posjeduju ta gospodarstva treba iskoristiti za daljnji kvalitetniji pristup toj djelatnosti.

3.1.6.2. Sportsko - ribolovni turizam

Sprečavanje daljnjeg zagađenja rijeke Bijeke i njenih pritoka, te saniranje štete od prethodnih, uz povećanu brigu o čistoći okoliša i što boljoj kakvoći vode, osnove su za stvaranje uvjeta za razvoj sportsko-ribolovnog turizma.

Poribljavanjem i nasađivanjem matičnih jata potočne i kalifornijske pastrve kao i ostalih autohtonih vrsta, stručnim nadzorom njihovog razvoja i neophodnom ribočuvarskom zaštitom ribolovne udruge koja gospodari područjem, rijeka Bijela uskoro može postati mali raj za sportske ribolovce, ne samo sa područja Općine Sirač, već i van granica Županije i RH, te donijeti znatnu novčanu dobit i povećati zaposlenost.

Sportsko-ribolovnu turističku ponudu potrebno je nadopuniti izgradnjom sportskih ribnjaka na za njih adekvatnim i prirodno atraktivnim terenima.

Prostorni plan uređenja Općine Sirač
P L A N

3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Promidžbom u medijima popratiti razvoj ove sve traženije turističke ponude.

3.1.6.3. Seoski turizam

Seoski (ruralni) turizam nije razvijen na području Općine Sirač, a potencijali za razvoj postoje.

Program razvoja turizma u ruralnom prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije temelji se na projektu Ministarstva turizma: "Program poticanja malog poduzetništva s ciljem razvitka turizma u ruralnom prostoru" donesenom krajem 1997. godine. Ovaj program je usklađen i sa projektom Ministarstva turizma ORaTuRP (održivi razvoj turizma u ruralnom prostoru), tako da u sklopu njega treba razvijati ovaj vid ponude na području Općine Sirač.

Program Županije usmjeren je na razvoj ruralnih prostora županije sa aspekta sela i turizma.

Gledano s aspekta sela misli se na: iskorištenje potencijala seoskih domaćinstava za poduzetništvo i samostalni razvitak, revitalizaciju ruralnih prostora sa svim svojim posebnostima, očuvanje te vrijednosti, te poticanje primarne seoske proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda kao zdrave, ekološki čiste hrane, tj. zdrave enogastronomsko-ekološke ponude.

Sa aspekta turizma misli se na: marketinško osmišljavanje i jaču promidžba turističke ponude, korištenje postojećih prirodnih resursa, stvaranje integralnog turističkog proizvoda, te sport i rekreaciju u tijesnoj vezi sa čistim okolišem.

Program razvitka ruralnog turizma svakako treba ići smjerom razvitka turizma u harmoničnom odnosu prirode i ljudi koji žive na tom području.

Seoski turizam usmjeriti kao prateću funkciju (servis) lovnog ili drugog vida turizma jer je problematično njegovo samostalno egzistiranje zbog nepostojanja tradicije korištenja tog vida turističke ponude na ovom području.

3.1.6.4. Kulturno - edukativni i izletnički turizam

Prirodni uvjeti područja Općine Sirač nude izuzetne uvjete za razvoj izletničkog turizma s popratnom ponudom u enogastronomskim ugostiteljskim objektima.

Najistaknutija područja za razvoj izletničkog turizma s pratećom ugostiteljskom ponudom su živopisni kanjon rijeke Bijeje i šumoviti obronci Papuka.

Potrebno je izgraditi enogastronomska ugostiteljska izletišta i oblikovati ih u skladu s lokalnim ambijentom, a postojeća neplanski nastala izletišta unaprijediti adekvatnom ponudom i održavati.

Enogastronomska ugostiteljska izletišta moraju po mogućnosti pružati široki spektar ponude u vidu mogućnosti za noćenje, lov ili ribolov, odvijanje poslovnih sastanaka i skupova, prostora za održavanje svečanosti, druženja i razonodu, bavljenja nekim vidovima sporta i rekreacije, te kao nadopuna zdravstveno-lječilišnom obliku turizma razvijenom u nedalekom Daruvaru.

Potencirati daljnji razvoj programa koji predstavljaju kulturnu baštinu i običaje karakteristične za područje Općine Sirač, u sklopu ZKUU Bjelovarsko-bilogorske županije i KUD Kamen Sirač.

Uklopiti kulturno-edukativnu i izletničku ponudu Općine Sirač u cjelokupnu turističku ponudu Bjelovarsko-bilogorske županije.

3.2. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Sustav društvenih djelatnosti, njihov ustroj i mreža ustanova u Općini Sirač prati ustroj društvenih djelatnosti na nivou Države i Županije. Može se konstatirati da prostorna dispozicija uspostavljene mreže neće doživljavati bitnije izmjene, već eventualne dopune i nadogradnju, te funkcionalno i strukturno profiliranje sukladno potrebama razvitka. Planirana sistematizacija temeljnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima za svaku pojedinu skupinu, uključujući stvarnu veličinu i potrebe njihovog gravitacijskog područja.

Zahvati u prostoru za smještaj i razvitak sustava društvenih djelatnosti vezani su uglavnom uz naselja i koriste prostor i rezerve postojećih struktura društvenih djelatnosti uz obvezu racionalnog korištenja prostora i prilagođavanja prostornim ograničenjima. Objekti i prostori opremljeni neophodnim sadržajima za zadovoljavanje primarnih potreba stanovnika trebaju biti ravnomjerno distribuirani, tj. dostupni svim korisnicima, a to se prvenstveno odnosi na predškolske ustanove, osnovne škole, socijalne ustanove, zdravstvene ustanove, ustanove športskih i kulturnih sadržaja i na vjerske objekte.

3.2.1. Predškolske ustanove

Društvena briga o djeci predškolske dobi ostvaruje se u dječjem vrtiću u Siraču. Ovaj vrtić je jedina ustanova predškolskog odgoja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koja nije registrirana kao samostalna ustanova, već radi kao ustrojstvena jedinica pri osnovnoj školi i smještena je u prostorima škole. Zbog nedostatka financijskih sredstava ovo je bio jedini način da se rad vrtića održi.

Iako se ne predviđa rast broja djece predškolske dobi, u Siraču postoji potreba i interes za ovakvom ustanovom. Da bi se zadovoljile potrebe stanovništva potrebno je pronaći način da se rad dječjeg vrtića nastavi i ubuduće, a u funkciji demografskog "pokrivanja", te potrebe da se što veći broj djece uključi i u kraće programe zbog njihove socijalizacije.

Zahvati u prostoru za smještaj ove djelatnosti vezani su uz naselja i omogućen joj je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

3.2.2. Osnovno školstvo

Usporedni podaci o broju učenika su pokazali da, dugoročno gledano, broj učenika u matičnoj i područnim osnovnim školama kontinuirano pada. Područne škole koje su prestale s radom zbog ratnih događanja, nisu više nastavile s radom. Za tri postojeće zatvorene područne škole potrebno je naći način da se spriječi propadanje zgrada škola, te da se eventualno prenamjene za neku drugu svrhu.

Ne planiraju se nove izgradnje školskih građevina, već je potrebno veću brigu posvetiti osiguranju boljih materijalnih uvjeta rada učenika i učitelja, prvenstveno kroz modernizaciju školske opreme i građevina. Zahvati u prostoru za smještaj ove djelatnosti vezani su uz naselja i omogućen joj je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

Kao dio osnovnog školstva treba akceptirati i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu.

3.2.3. Zdravstvo

Sustav zdravstvene zaštite na području Općine Sirač ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou Države i Županije.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će u narednom razdoblju trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje građevina zdravstvenih ustanova, te njihovo suvremeno opremanje za unapređenje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga.

3.2.4. Socijalna skrb

Ustroj i mreža socijalne skrbi prati ustroj socijalne skrbi na nivou Države i Županije. U Općini Sirač je socijalna skrb organizirana putem ustanove socijalne skrbi - Centra za socijalnu skrb Daruvar.

U okviru djelatnosti socijalne skrbi potrebno je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete svih kategorija javnih ustanova socijalne skrbi. To nalaže potrebu otvaranja novih ustanova uz obvezu korištenja prostora planiranog za smještaj građevina društvenih djelatnosti i korištenje alternativnih rješenja putem jedinica za njegu i pomoć u kući ili udomljenjem u udomiteljskim obiteljima.

Najveći dio problema u socijalnoj skrbi proistječe iz psihofizičkih hendikepa, psihičkih oboljenja, te bolesti uopće, odnosno ovisnosti o alkoholu, drogi i sl., pa se socijalna skrb osobito mora povezati sa zdravstvenim ustanovama, te prema potrebama stanovništva razvijati djelatnost kroz osnivanje specijaliziranih institucija.

3.2.5. Kultura i tehnička kultura

Sirač ima dugu tradiciju kulturno-umjetničkog rada, nešto u okviru kulturno-umjetničkog društva, a u razdobljima kada ono nije radilo, radila su druga društva i organizacije.

Osnovni nositelj aktivnosti u kulturi je KUD "Kamen" u Siraču. U društvu djeluje folklorna, tamburaška i dramska grupa, a veliku pažnju u radu poklanjaju sakupljanju etnoloških osobitosti naselja Sirač. Etnološko blago koje su prikupili članovi KUD-a, Udruge umirovljenika i drugi, dobar je potencijal za budući razvoj djelatnosti kulture.

U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog, tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova, te poduzimati aktivnosti radi ravnomjernijeg kulturnog razvitka na cijelom području Općine. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar budućih ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

U narednom razdoblju ne planira se izgradnja novih građevina, ali je potrebno naći prostor za smještaj etnografske zbirke koja je još u stvaranju. Zahvati u prostoru za smještaj ovih djelatnosti vezani su uz naselja i omogućen im je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja.

3.2.6. Sport i rekreacija

Na području Općine Sirač djeluju 2 sportske udruge. Najviše sportaša okuplja streljačka udruga. Mreža sportskih udruga i objekata najrazvijenija je u Siraču gdje postoji sportska dvorana, vanjska igrališta osnovne škole, nogometno igralište i streljana. U tri naselja postoje nogometna igrališta.

Škola je osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti. U maloj sportskoj dvorani odvija se nastava tjelesno-zdravstvene kulture, uz koju se organiziraju slobodne sportske aktivnosti za učenike.

Za razvoj sporta kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju stanovništva, potrebno je osigurati prostore i druge uvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije i odmora. Prirodni resursi Općine omogućavaju znatniji razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti i odmora stanovništva i gostiju, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu sportskih objekata i izletišta, s posebnim naglaskom na neke sportske i rekreativne aktivnosti (npr. lov, ribolov, zimski sportovi, planinarenje, konjički sport) i naročito na odgovarajuće zatvorene prostore za sve sportske grane.

U Siraču se, na prostoru pokraj nogometnog igrališta NK "Kamen", planira proširenje sportsko-rekreacijskih sadržaja i izgradnja sportsko-rekreacijskog centra. Ovim se Planom u prostoru planiranih akumulacija Manastir i Purnica omogućuje izgradnja jedne ili dvije manje akumulacije prvenstveno sportsko-rekreacijske i turističke namjene.

Zbog nedostatka sportske infrastrukture i materijalnih sredstava u svim segmentima ove djelatnosti Općina Sirač stagnira u razvoju sporta i rekreacije, te je potrebno jače aktivirati rješavanje ovog problema.

3.2.7. Vjerske zajednice

Na području Općine Sirač djeluju tri vjerske zajednice: katolička crkva, baptistička crkva i pravoslavna crkva.

Od svih naselja u Općini samo u Siraču postoje vjerski objekti katoličke crkve - župna crkva Pohoda Blažene Djevice Marije i župni stan. U Siraču je i sjedište baptističke crkve s Molitvenim domom "Sion". U Siraču se nalazila parohijska crkva sv. Paraskeve pravoslavne crkve koja je srušena tijekom Domovinskog rata. Vjerski objekti pravoslavne crkve nalaze se još u naseljima Bijela, Gornji Borki i na području naselja Donji Borki.

Vjerske zajednice prema potrebama svojih vjernika samostalno uspostavljaju svoje ustrojstvo, a ovim Planom omogućena im je izgradnja potrebnih građevina za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, socijalnih, dobrotvornih i dr. ustanova unutar građevinskih područja naselja mješovite namjene - pretežito stanovanje i pretežito poljoprivredna gospodarstva, javne i društvene namjene, te groblja. Raspela, poklonci i sl. mogu se graditi u građevinskom području svih namjena i izvan građevinskog područja.

4. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša jedna je od najznačajnijih obveza utvrđenih Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Međutim zbog nepostojanja potrebnih dokumenata i podloga (Izvešća o stanju okoliša i Programa zaštite okoliša Bjelovarsko-bilogorske županije i Općine Sirač, Konzervatorske podloge, Krajobrazne osnove,...) iste je bilo izuzetno teško planski obraditi, te planske postavke utvrđene ovim trebati naknadno provjeriti i eventualno korigirati.

4.1. UVJETI KORIŠTENJA

4.1.1. Posebni uvjeti korištenja

Zbog međusobne isprepletenosti i interaktivnog odnosa spram čovjekovih intervencija u prostoru, tijekom postupka stavljanja pod zaštitu zaštićenih krajolika te spomeničkih područja i cjelina (naročito kulturnih krajolika) treba naročito pažljivo koordinirati zahtjeve proizašle iz odredbi Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te izbjegavati dvostruku zaštitu sličnih kategorija.

4.1.1.1. Prirodna baština

Temeljem raspoloživih podataka i analiza izvršenih u poglavlju A.3.6.3. ovog Plana (i obveza iz Prostornog plana Bjelovarsko-bilogorske županije) ocjenjeno je kao realno da se za zaštitu temeljem Zakona o zaštiti prirode ovim Planom predloži:

Zaštićeni krajolik

"Dolina Bijele" (cca 800,00 ha)

Riječna dolina Bijele sa kanjonskim dijelovima, livadama i proplancima koje prate miješane šume na strmim obroncima i dolomitnim grebenima Papuka i Ravne gore (dio kojih je zaštićen temeljem Zakona o šumama - zaštitne šume). Posebno se ističu reliktna šuma hrasta kitnjaka sa bjelograbom i termofilna šuma hrasta medunca na eksponiranim grebenima kanjona rijeke Bijele. Najsjevernija točka prirodnog rasprostiranja bjelograba u Hrvatskoj.

Ulaz u dolinu i pojedini dijelovi znatno su devastirani relativno velikim kamenolomima, industrijskim građevinama i regulacijom korita rijeke, a u gornjem dijelu planirana je izgradnja višenamjenskih akumulacija, te istome treba prilagoditi i granice zaštite.

Tijekom izrade Plana sve planske postavke provjeravane su i prema njihovom utjecaju na lokalitete predložene za zaštitu, ali i na ukupnost staništa Općine. Kao sa stanovišta zaštite prirode najdiskutabilnije ocjenjene su planirane lokacije akumulacije, eksploatacije mineralnih sirovina i gospodarske namjene - proizvodne, o čemu će se pri realizaciji morati voditi računa.

Obzirom na dosadašnja iskustva te Prostornim planom Bjelovarsko-bilogorske županije i ovim Planom evidentirane zaštićene dijelove prirode Županijska skupština Bjelovarsko-bilogorske županije treba osnovati jednu javnu ustanovu koja bi upravljala svim zaštićenim dijelovima prirode na području Županije (obavljala djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih dijelova i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom).

Planom nije utvrđena obveza izrade nijednog prostornog plana područja posebnih obilježja. Tokom postupka proglašavanja zaštite treba još jedanput preispitati eventualnu potrebu izrade za Zaštićeni krajolik "Dolina Bijele".

Prostorni plan uređenja Općine Sirač

PLAN

4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

4.1.1.2. Kulturna baština

Za potrebe izrade ovog Plana korištena je "Konzervatorska podloga za Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije" (Uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Konzervatorski odjel Zagreb, Zagreb 2001. godine).

Kulturna dobra i dobra zaštićena (registrirana i preventivno zaštićena) i predložena za zaštitu (evidentirana) temeljem odredbi Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara prikazana su na kartografskom prikazu broj 3 "Uvjeti korištenja i zaštite prostora", te poimence navedena u donjem pregledu.

Pregled spomeničkih skupina inventariziranih na području Općine:

napomena: **kulturna dobra nacionalnog i regionalnog značenja**

dobra lokalnog značenja

S - srušeno

KRAJOLICI

Kulturni krajolik

Ravna Gora-Papuk (nacionalno značenje - I. kategorija)

evidentirano

Bilogora - Papuk (regionalno značenje - II. kategorija)

evidentirano

SPOMENIČKA PODRUČJA I CJELINE

Povijesna naselja i dijelovi naselja

Naselja seoskih obilježja

Bijela trg u središtu naselja sa javnim sadržajima, kapela i prostor oko nje te ruralna cjelina na kraju naselja prema Siraču.

evidentirano

Sirač povijesni dio naselja oko starog grada Sirača

evidentirano

Arheološki lokaliteti i zone

Barica **Željnjak**

evidentirano

Bijela Mali Zid

evidentirano

Bijela Veliki Zid ili Rimsko groblje (Zidine)

evidentirano

Gornji Borki Turska kula

evidentirano

Sirač **Stari Grad**

evidentirano

Sirač Turska bašta

evidentirano

Sirač-Piljenica Gradina

evidentirano

Sirač Grižina, Ravna gora

evidentirano

Sirač Grižina, Ravna gora

evidentirano

Povijesno – memorijalna područja i cjeline

Spomen područja

Sirač **Park branitelja Sirača**

evidentirano

GRADITELJSKI SKLOPOVI (samostanski, industrijski, etnološki, lječilišni)

Donji Borki **manastir Pakra, manastriska crkva Vavedenja Bogorodice i kapela sv. Nikolaja na groblju**

evidentirano

Prostorni plan uređenja Općine Sirač
P L A N

4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

POJEDINAČNA NEPOKRETNNA KULTURNA DOBRA

Sakralne građevine

Crkve (župne, parohijske i crkve reformiranih)

Bijela	parohijska crkva sv. Arhanđela Gavrila i Mihaela	evidentirano	
Donji Borki	manastirska crkva Vavedenja Bogorodice	R 76	
Sirač	župna crkva Pohoda B.D. Marije	P 10/12/94	
Sirač	parohijska crkva sv. Paraskeve	P 10/11/94	S

Filijalne crkve i kapele

Donji Borki	pravosl. kapela sv. Nikolaja, groblje manastira Pakra	R 159	S
-------------	---	-------	---

Poklonci, zvonare, kalvarije, raspela, pilovi

Gornji Borki	zvonik	evidentirano	
--------------	--------	--------------	--

Civilne građevine

Stambene građevine

Župne i parohijske kuće

Bijela	parohijska kuća	evidentirano	
--------	-----------------	--------------	--

Gospodarske građevine

Mlinovi

Sirač	mlin 1	evidentirano	
Sirač	mlin 2	evidentirano	

Fortifikacijske građevine (stari gradovi - burgovi i utvrde)

Barica	stari grad "Željnjak"	evidentirano	
Sirač	stari grad Sirač	R 64	

Inženjerske i komunalno - tehničke građevine (mostovi i željezničke pruge)

Sirač	francuska pruga	evidentirano	
-------	-----------------	--------------	--

Povijesno - memorijalni spomenici

Gornji Borki	spomen ploča, obilježje formiranja 16. slav. brigade	R 75	
Gornji Borki	grob narodnog heroja Paje Orozovića Brke	R 182	

Sa prostorno-planerskog stanovišta kao najznačajniji za prostorni plan ove razine ocijenjen je evidentirani kulturni krajolik "Ravna Gora - Papuk" (nacionalni značaj). Shodno tome su sve planske postavke provjeravane i prema utjecaju na isti (naročito pri utvrđivanju građevinskih područja naselja i tretiranju poljoprivrednih površina oko naselja, utvrđivanju koridora značajnije nadzemne infrastrukture, definiranju Odredbi za provođenje,...), što je međutim bilo znatno otežano, a obzirom da on nije niti preventivno zaštićen, niti je u Hrvatskoj definirana praksa (pa niti teorija) zaštite kulturnih krajolika.

Izrazitiji sukobi interesa zaštite kulturnih dobara s jedne strane te vlasnika kulturnih dobara i pojedinih korisnika prostora s druge, a koje se pokušalo (kompromisima) razriješiti tijekom izrade ovoga Plana, zamijećeni su:

- na području evidentiranog kulturnog krajolika I. kategorije "Ravna Gora - Papuk" zbog izgradnje gospodarskih i infrastrukturnih građevina, te velikih ratnih šteta,
- u praktički svim ruralnim dijelovima Općine (pa tako i na područjima evidentiranih krajolika) zbog bitnih izmjena standarda življenja i načina poljoprivredne proizvodnje, te zanemarivanja tradicijskog graditeljstva (na područjima s negativnim demografskim procesima i zbog zapuštanja i zarastanja u šumsku vegetaciju voćnjaka, vinograda, pašnjaka i drugih poljoprivrednih površina, te nestajanja dijelova pa i čitavih naselja),
- u dijelovima većine naselja zbog diskontinuiteta u povijesnom razvoju, promjena morfologije naselja i neadekvatne izgradnje
- kod svih pojedinačnih kulturnih dobara, zbog visokih troškova održavanja i nedefiniranih mjera motiviranja vlasnika za provođenje bolje zaštite.

Shodno gore navedenom nadležni konzervatorski odjel bi prioritetno trebao prići preventivnoj zaštiti i registraciji evidentiranog krajolika te preispitivanju eventualne zaštite pojedinih povijesnih naselja i dijelova naselja (analizi i vrednovanju svih njegovih sastavnica, zoniranju i definiranju konzervatorskih smjernica i mjera uređenja i zaštite), pojedinačnih kulturnih dobara nacionalnog i regionalnog značaja, te drugih, prvenstveno zbog jačeg sukoba interesa, najugroženijih kulturnih dobara.

Kako je to ipak dugotrajni postupak, u svrhu trenutačne zaštite najvrednijih i/ili najugroženijih kulturnih dobara, ovim Planom je uspostavljen "privremeni" sustav mjera zaštite utvrđivanjem prostornoplanerskih granica kulturnih krajolika i dviju zona zaštite dijelova seoskih naselja (Bijela i Sirač) te odgovarajućih Odredbi za provođenje.

Planom nije utvrđena obveza izrade nijednog prostornog plana područja posebnih obilježja, a tijekom postupka registracije treba još jedanput preispitati eventualnu potrebu istoga za kulturni krajolik I: kategorije "Ravna Gora - Papuk".

4.1.2. Posebna ograničenja u korištenju

4.1.2.1. Krajobraz

Temeljem raspoloživih podataka i analiza napravljenih u poglavlju A.3.6.2. utvrđeno je da su na vrijednosnoj ljestvici čak i najvredniji krajobrazi Općine relativno nisko pozicionirani, tako da možemo govoriti o:

- jednom ili dva vrlo vrijedna pojedinačna krajobrazna prostora,
- nekoliko uobičajenih autohtonih krajobraza.

Ali na sreću opet i najoštećeniji krajobrazi Općine su relativno "solidni" tako da možemo govoriti tek o:

- nekoliko krajobraza sa vidljivim neusklađenim promjenama i jednom ili dva krajobraza sa velikim neprijatnim izmjenama (lokalnog karaktera),
- nekoliko ranjena krajobraza narušenih odnosa (prvenstveno područja eksploatacije mineralnih sirovina), dok kaotičnih i izrazito odbijajućih krajobraza praktično i nema.

Tijekom izrade Plana sve planske postavke provjeravane su i prema njihovom utjecaju na krajobraz, te se nastojalo planiranim zahvatima u prostoru što manje mijenjati i odgovarajuće vrednovati i obzirno koristiti čitav prostor, a ne samo pojedine iznimne predjele. Kao sa stanovišta planiranja i zaštite krajobraza najdiskutabilnije ocjenjene su planirane akumulacije i dalekovodi, o čemu će se pri realizaciji morati voditi računa. Krajobraznu osnovu treba što prije izraditi, kako bi se temeljem iste mogli ispraviti eventualni propusti, te započeti sa sanacijom najoštećenijih krajobraza.

Prostorni plan uređenja Općine Sirač P L A N

4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Obzirom da je većina pojedinačno vrijednih krajobraznih prostora predložena za zaštitu temeljem odredbi Zakona o zaštiti prirode (zaštićeni krajolik) i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (kulturni krajolik), te da je shodno svemu naprijed i u glavi A.3.6.2. i C.2.5. navedenom bez Krajobrazne osnove kao osnovne prostorno-planerske podloge teško, ako ne i nemoguće, odgovarajuće vrednovati uobičajene autohtone krajobraze, odrediti i zaštititi najvrednije te osmisliti koncepciju integralne zaštite prostora, ovim Planom to nije niti učinjeno. Odredbama za provođenje ovog Plana pokušalo se razraditi sustav najvažnijih mjera zaštite, koje će važiti do utvrđivanja koncepcije integralne zaštite prostora.

4.1.2.2. Tlo i vode

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" prikazana su područja posebnih ograničenja u korištenju obzirom na karakteristike tla te:

- aktivna i moguća klizišta i odrone,
- pretežito nestabilna područja,
- vodozaštitna područja,
- vodotoci s planiranim kategorijama vode,
- poplavna područja.

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" nisu ucrtani inundacijski pojasevi uz vodne resurse zbog nepostojanja dokumentacije o rasprostiranju istih. Širina inundacijskih pojaseva tekstualno je utvrđena Odredbama za provođenje ovog Plana.

4.1.2.3. Ostalo

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" prikazana su još tri područja posebnih ograničenja u korištenju:

- zona zabrane izgradnje uz posebnu namjenu,
- zone ograničene gradnje uz posebnu namjenu (I. i II. zona)
- rezervat za izgradnju naselja u postplanskom razdoblju.

Detaljni prikaz ograničenja i smjernice za korištenje područja s posebnim ograničenjima dati su po pojedinim tematskim cjelinama, a najviše problema očekuje u zaštiti voda, pogotovo do izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda.

4.2. POSEBNE MJERE UREĐENJA I ZAŠTITE

4.2.1. Uređenje zemljišta

Obzirom na nedostatne raspoložive podatke i upitne potrebe, rentabilnosti i popratne pojave hidromelioracija poljoprivrednog tla, te utjecaj imovinsko - pravnog statusa i neriješen stav Države prema planskom pošumljavanju dijela poljoprivrednog tla i komasacijama, isto je istaknuto tek kao problem koji treba ubrzano rješavati. Pri tom je potrebno zbog započetih procesa stihijskog zarastanja poljoprivrednog tla u nekvalitetne šumske vrste, naročito hitno započeti s planskim pošumljavanjem istoga.

Smjernice su dane po tematskim cjelinama. Prilikom planiranja svih zahvata posebnu pozornost treba obratiti na područja posebnih uvjeta korištenja i posebnih ograničenja u korištenju

4.2.2. Uređenje ugroženih područja

Na kartografskom prikazu broj 3. "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora" prikazana su područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite ugroženih područja. Obzirom na karakter Općine, posebno su izraženi problemi:

- oštećenih seoskih cjelina (uslijed razaranja i organiziranog iseljavanja stanovništva tijekom Domovinskog rata te dugogodišnje izrazite depopulacije i izumiranja stanovništva),
- područja cjelina i dijelova ugroženog okoliša - tla (nekoliko minskih polja koja su većim dijelom već razminirana, ali i vjerojatno većeg broja zaostalih minsko - eksplozivnih sredstava na nepoznatim lokacijama)
- divljih i napuštenih odlagališta otpada,
- napuštenih eksploatacijskih polja (kamenoloma).

Detaljni prikazi oštećenja i ugroženosti, te smjernice za sanaciju i korištenje dati su po pojedinim tematskim cjelinama.

4.2.3. Planske mjere zaštite

Planske mjere zaštite odnosno potreba izrade prostornih planova užih područja detaljno su obrađene po pojedinim tematskim cjelinama i u poglavlju 11.1. Odredbi za provođenje.

5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

5.1. PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

Koncepcija prometnog sustava Općine Sirač temelji se na postojećoj infrastrukturi te sagledavanju potreba na osnovu principa smanjenja troškova odvijanja prometa uz svođenje nepovoljnog učinka na okoliš na minimum. Prometnu problematiku ovog prostora treba promatrati šire od onog obuhvaćenog ovim Prostornim planom, jer pojedina prometna rješenja zadiru i u druga administrativno-teritorijalna područja.

5.1.1. Ceste

Općina Sirač, njen zapadni dio, nalazi se na transferzalnom pravcu, poveznici posavskog i podravskog longitudinalnog smjera. Postojeća cestovna infrastruktura, prvenstveno državne ceste opslužuju pojačani promet na tom smjeru. Značaj prometnog pravca je prepoznat na nivou Strategije i Programa prostornog uređenja Države, koja je predvidjela izgradnju nove brze ceste:

- brza cesta (pakračko - okučanski cestovni smjer) Stara Gradiška - Okučani - Pakrac - Veliki Zdenci, koja jednim dijelom prolazi preko područja Općine Sirač, sa vezom na susjedne države Mađarsku i Bosnu i Hercegovinu. Status međunarodnog prometnog pravca može dobiti kada Republika Bosna i Hercegovina valorizacijom svojih cestovnih pravaca nađe isti interes.

Prilikom planiranja njezine trase (i eventualne spojne ceste) treba voditi računa i o iznimno velikom teretnom prometu iz industrijske zone Sirača, kojem će ona biti osnovni smjer distribucije.

Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske navedeni cestovni smjerovi, zajedno sa longitudinalnim slavonsko - moslavačkim cestovnim smjerom Tovarnik - Vinkovci - Đakovo - Našice - Požega - Pakrac - Daruvar - Bjelovar, nalaze se u III. skupini prioriteta cestovne mreže Republike Hrvatske, koja predviđa osiguranje uvjeta za dogradnju, temeljitu obnovu i rekonstrukciju postojećih cesta.

Prema Prostornom planu Bjelovarsko-bilogorske županije, novom razvrstavanju javnih cesta u državne, županijske i lokalne, te mjerilima za razvrstavanje javnih cesta i stvarnim potrebama postavljaju se zahtjevi za izmjenom i dopunom popisa javnih cesta na području županije i to za novu županijsku cestu na dionici od Ž 3172 do D. Grahovljana, do izgradnje planirane rasteretne ceste centra Sirača. Navedena cesta planira se zbog velike opterećenosti centra naselja Sirač teškim tranzitnim kamionskim prometom u smjeru Kamena d.d. Sirač (u budućnosti i većeg zbog planirane proizvodne zone). Za ostale županijske i lokalne ceste potrebno je osigurati prostorne, tehničke i financijske uvjete za kvalitetno održavanje i potrebna poboljšavanja kako bi se povećala protočnost i sigurnost prometa. Prvenstveno se to odnosi na obnovu kolnika i opreme, modernizaciju i rekonstrukciju, s ciljem dovođenja cesta na višu prometnu i tehničku razinu, koja će udovoljavati potrebama suvremenog cestovnog prometa.

Nerazvrstane ceste, koje su u nadležnosti lokalne samouprave, trebaju u skladu s mogućnostima, a prema Programu gradnje objekata komunalne infrastrukture Općine Sirač, nastojati podići standard korištenja cesta te posebnu pažnju posvetiti izgradnji nogostupa uz ceste kroz naselja.

5.1.2. Željeznice

Suvremena željeznica ima svoju perspektivu u prijevozu ljudi i roba, naročito na većim udaljenostima. Pretpostavka za to je brz, udoban i točan prijevoz putnika, te primjena integralnog sistema transporta roba, što znači povezivanje cestovnog sa željezničkim prometom, odnosno prilagođavanje teretnih željezničkih kapaciteta kombiniranom prijevozu zbog zahtjeva tržišta za uslugom "od vrata do vrata".

Da bi se Općina Sirač i gravitirajuća privreda uključila u suvremeni promet roba i ljudi tom prugom potrebno je cjelovito uređenje kolodvora i terminala, zamjena dotrajalih kolosijeka i signalizacije, uvođenje nove tehnologije posluživanja roba i tereta, poboljšanje organizacije upravljanja i rukovođenja svih izravnih i neizravnih procesa proizvodnje željezničkih usluga, zamjena vučnih i prijevoznih sredstava te kontinuirani rad na povećanju sigurnosti prometa. Osim toga, aktualni su i drugi problemi željezničkog prometa: deregulacija i liberalizacija željeznice kao državne službe, informatizacija, uvođenje suvremenih tehnologija, otklanjanje uskih grla itd., a samo rješavanjem ovih problema moguće je povratak roba i putnika u željeznički promet.

5.1.3. Pošta i telekomunikacije

5.1.3.1. Pošta

Poštanske se usluge korisnicima pružaju putem poštanskog ureda 43541 Sirač. Poštanski ured je sastavni dio Izvršne jedinice Daruvar.

Ne planira se proširenje mreže poštanskih ureda na području Općine Sirač, već samo modernizacija unutar postojećih objekata u cilju postizanja kvalitetnijih radnih uvjeta i većeg standarda usluge.

5.1.3.2. Telekomunikacija

Telekomunikacijske usluge su zahvaljujući nedavnoj modernizaciji dosegle relativno visoki tehnološki nivo koji omogućuje odgovor na većinu zahtjeva korisnika. Poboljšanje se planira u području naselja Gornji Borki i Donji Borki, gdje do sada nije bila prisutna fiksna telefonija. U tim naseljima se stanovništvu namjerava putem posebne tehnologije, mobilnom mrežom omogućiti sve karakteristike fiksne telefonije.

Potrebno je nastaviti implementaciju novih dostignuća u telekomunikacijama te predvidjeti proširenja pristupnih mreža (podzemni kabeli, distributivna kabelska kanalizacija i nadzemni kabeli mjesne mreže) u svakoj ulici i naselju sa rezervacijom koridora po obje strane ulice i priključenjem svih objekata podzemnim ili nadzemnim priključnim kabelima.

U pokretnim komunikacijama tvrtka VIPNET d.o.o. predviđa izgradnju nove bazne stanice, dok tvrtka HTmobile d.o.o. planira poboljšanje kvalitete svojih usluga izgradnjom nove bazne stanice čija lokacija još nije poznata.

5.2. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

5.2.1. Vodoopskrba

Opskrba vodom na području Općine Sirač rješavat će se iz postojećih površinskih zahvata na rijeci Pakri. Posebnu brigu treba posvetiti zaštiti zahvata i cijelog sliva, što je u Strategiji prostornog uređenja Hrvatske izdvojeno kao poseban interes Države.

Kako je osiguranje zdrave pitke vode za vodoopskrbu pitanje opstanka, u narednom je razdoblju potrebno usmjeriti aktivnosti na:

- razvijanje sustava vodoopskrbe sa ciljem da što prije veći dio naselja dobije vodovodnu mrežu i mogućnost priključivanja domaćinstava na suvremeni vodoopskrbni sustav,
- vođenje stalne brige o zaštiti i eventualnom poboljšanju kvalitete vode,
- istraživanju ležišta i izvorišta kvalitetne pitke vode te zaštiti cijelog sliva rijeke Pakre na kojoj se zahvaća voda za vodoopskrbu.

U cilju provođenja prije navedenog na razini Županije izrađena je studija "Planovi razvitka vodoopskrbe u prostoru Bjelovarsko-bilogorske županije" (Hidroprojekt – ing , Zagreb, 1996. godine) i idejni projekt "Magistralni vodoopskrbni sustav Bjelovarsko - bilogorske županije" (Hidroprojekt – ing, Zagreb, 1999.godine) prema kojoj se etapno prišlo realizaciji vodoopskrbnog sustava na području Županije. Općina Sirač se prema navedenoj studiji nalazi u prvoj zoni utjecaja vodoopskrbe, koju karakteriziraju površinski zahvati vode na rijeci Pakri. Nedostatak vode u vodoopskrbnom sustavu Daruvar - Općina Sirač će se djelomično nadomjestiti iz pomoćnog vodozahvata na rijeci Pakri, do konačnog rješenja izgradnje sustava županijskih magistralnih cjevovoda koji će omogućiti pokrivanje nedostataka iz drugih zona utjecaja vodoopskrbe. Planira se daljnja izgradnja vodovodne mreže u samom naselju Sirač te njeno proširenje prema Barici, s ciljem da se vodoopskrba tog naselja uključi u sustav koji zadovoljava sve standarde pitke vode.

Sagledavanjem svih relevantnih činjenica s prostornoplanerskog stanovišta, bilo bi potrebno u vodoopskrbu uključiti naselja ili dijelove naselja Šibovac, Miljanovac i Kip.

5.2.2. Odvodnja

Odvodnja otpadnih i oborinskih voda na području Općine Sirač nije razvijena, niti jedno naselje nema izgrađen sustav odvodnje.

Najbliže realizaciji je općinsko središte Sirač, za koje je izrađena projektna dokumentacija odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Centralni dio naselja imati će mješoviti sustav, dok će preostali dio naselja imati razdjelni sustav odvodnje. Fekalne vode i najzagađeniji dio oborinskih voda sa područja mješovite odvodnje dovodit će se na centralni uređaj za pročišćavanje preko rasteretnih objekata. Oborinske vode sa područja gdje je predviđen razdjelni sustav odvodnje rješavat će se lokalno uz kontrolirani ispušt u recipijent, koji je za oba sustava vodotok Bijela.

Kod ostalih naselja treba razmotriti opravdanost izgradnje sustava odvodnje, kroz izradu studija, u koje treba uključiti i mogućnost povezivanja više njih u jedan sustav odvodnje. Kod izgradnje sustava odvodnje treba voditi računa o potrebi prioritetne izgradnje na vodozaštitnim područjima. U ruralnim područjima u kojima je izgradnja kanalizacije neracionalna, poljoprivredna domaćinstva trebaju provesti skupljanje otpadnih voda prema važećim zakonima i posebnim propisima.

5.3. ENERGETSKI SUSTAV

Ciljevi i smjernice energetskeg razvoja na području Općine Sirač su održanje postojećih lokacija energetskih objekata kao dobre osnove za širenje i razvitak energetskih i prijenosnih sustava, te njihovo osuvremenjivanje. Izgradnja infrastrukturnih sustava za prijenos i distribuciju električne energije postavlja određene zahtjeve i potrebe za prostorom. Zadovoljenje tih potreba treba sagledavati kroz zaštitu i sprječavanje obezvređenja prostora neracionalnim i neusuglašenim iskorištavanjem. Nužno je dosljedno primjenjivati integralni pristup planiranju i razvoju, te nastojati objedinjavati koridore s ciljem da se očuvaju vrijednosti prostora.

5.3.1. Elektroopskrba

Izgrađena elektroenergetska postrojenja dobro pokrivaju sadašnje potrebe konzuma električne energije. Postrojenja treba djelomično rekonstruirati i tekućim održavanjem osigurati daljnje korištenje. Sustav srednjeg napona (10 kV dalekovodi i transformatorske stanice) treba postupno osposobiti za prelazak na 20 kV napon.

110 kV postrojenje

Područjem Općine Sirač, u planiranom planskom razdoblju, predviđa se izgradnja dalekovoda

DV 2x110 kV Daruvar - Lipik u svrhu povezivanja novo planirane transformatorske stanice TS 110/10 (20) kV Lipik s postojećom TS 110/35 kV Daruvar.

35 kV postrojenje

Mreža 35 kV dalekovoda predstavlja dobro popunjen i pouzdan sistem napajanja, kojeg je potrebno redovito održavati da bi se osigurala stabilna opskrba.

10 kV postrojenje

Mreža 10 kV dalekovoda osigurava pouzdano napajanje za $n - 1$ ispada dalekovoda, a obzirom da su to magistralni dalekovodi koji povezuju dvije TS 35/10 kV, presjek vodiča omogućava napajanje konzuma 10 kV i u slučaju ispada napajanja $n - 1$ TS 35/10 kV na nivou 35 kV, te se za sada ne planira daljnji razvoj 10 kV mreže magistralnih dalekovoda. Postoji potreba za pojedinim rekonstrukcijama dalekovoda na način na se međusobno povezuju u petlje, kako bi se osiguralo pouzdano napajanje. To se prvenstveno odnosi na rekonstrukciju DV 10 kV Daruvar 1 - Sirač i DV 10 kV Sirač - Borki - Markovac te povezivanje sa TS 35/10 kV Daruvar 2. Kabelska mreža 10 kV nije u potpunosti razvijena na području urbanih sredina, pa ju je potrebno razvijati sukladno razvoju stambenog i gospodarskog dijela urbanog područja.

Niskonaponska mreža

Situacija na niskonaponskoj mreži je lošija zbog nedovoljnih sredstava za investiranje u nova i u rekonstrukciju postojećih Domovinskim ratom uništenih postrojenja. Kako bi se poboljšalo stanje planira se interpolacija nove transformatorske stanice u postojeću mrežu, izgradnja novih nadzemnih vodova 10(20) kV i 0,4 kV te djelomična rekonstrukcija postojeće nadzemne mreže niskog napona. Navedenim intervencijama u postojeća elektroenergetska postrojenja rješavala bi se problematika naponskih prilika koja se isključivo odnose na mreže niskog napona.

.5.3.2. Plinoopskrba

Sadašnje stanje u opskrbi plinom na području Općine Sirač vezano je za općinsko središte i tvrtku Kamen Sirač d.d., dok je distributivna mreža u drugim naseljima nerazvijena .

Postoje planovi daljnjeg širenja distributivne mreže plinovoda naselja Sirač na još nekoliko kilometara neplinificiranih ulica. S prostornoplanerskog stanovišta postoji potreba opskrbom plinom naselja ili dijelova naselja Šibovac, Kip, Miljanovac, Pakrani, Bijela i Barica, ako postoji interes lokalnog stanovništva i ekonomska opravdanost za opskrbom tim ekološki prihvatljivim energentom. Obzirom na pomanjkanje financijskih sredstava i općenito slabu iskorištenost postojećih plinovoda potrebno je utvrditi prioritete izgradnje.

5.4. GROBLJA

Na području Općine Sirač od 9 naselja groblja imaju 8 naselja. Od tih naselja samo Sirač ima mrtvačnicu, no ta mrtvačnica nema hladnjaču. Zakonska je obveza da pokojnik određeno vrijeme prije pokopa odleži u mrtvačnici na groblju, pa bi svako groblje trebalo imati mrtvačnicu. Zbog toga se na grobljima u naseljima koja ih nemaju planira izgradnja mrtvačnica, a u mrtvačnici na groblju u Siraču hladnjača.

Zbog popunjenosti i nedostatka grobnih mjesta potrebno je prema programu uređenja groblja proširiti groblje u Siraču.

Prostori postojećih napuštenih groblja evidentirani su planom i dalje rezervirani za istu namjenu, jer je prema zakonskim odrednicama premještanje groblja moguće najranije nakon proteka sto godina od posljednjeg ukopa. Ova groblja su loše ili nikako uređena, neka prepuštena rastu šume i šikare, pa im je potrebno zadovoljavajuće podići nivo uređenja.

6. POSTUPANJE S OTPADOM

6.1. KOMUNALNI OTPAD

Na području Općine Sirač organiziranim je prikupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno samo naselje Sirač u kojem se otpad prikuplja u 100% kućanstava, što čini 55% svih kućanstava na području Općine. Sav organizirano prikupljeni otpad odvozi se na odlagalište Grada Daruvara, dok se ostali stanovnici naselja "snalaze" tako da otpad odvoze na postojeće staro nekontrolirano odlagalište kod Sirača ili formiraju brojna manja "divlja" odlagališta. Stoga se, kao prioriteti koje treba riješiti, javljaju problem sanacije takvih nekontroliranih i "divljih" odlagališta i potreba obuhvaćanja svih kućanstava organiziranim prikupljanjem otpada. Na taj bi se način spriječilo daljnje zagađivanje i neadekvatno korištenje prostora.

Potrebno je problem ekološki i ekonomski prihvatljivog odlaganja otpada riješiti u dogovoru s Gradom Daruvarom. Do postizanja dogovora između Općine i Grada i uspostave uređenog odlagališta postojeće odlagalište kod Sirača moguće je koristiti kao prikupljalište i skladište otpada, te ga treba i urediti sukladno postavljenim standardima.

Za potpuno sagledavanje problematike važno je naglasiti da se u kućanstvima obuhvaćenim organiziranim odvozom (kao i u većini tvrtki) komunalni otpad ne razvrstava, pa na odlagalištu završava i najveći dio otpada sa vrijednim svojstvima (papir, staklo, metalni i biljni otpad,...), te gotovo sav opasni otpad iz kućanstava. Zbog toga treba pokrenuti projekt selektivnog prikupljanja otpada. Pošto se pri ovakvom rješavanju zbrinjavanja otpada radi o većim investicijama, potrebno je utvrditi opravdanost i isplativost svakog rješenja s obzirom na proizvedene količine otpada i cijenu koštanja.

6.2. NEOPASNI PROIZVODNI OTPAD

Zakonska je obveza Županije da na svom području ustroji zbrinjavanje neopasnog proizvodnog otpada. Sadašnjim je načinom zbrinjavanja neopasnog proizvodnog otpada prepušteno proizvođačima otpada da ga sami i zbrinu, što dovodi do stihijskog i neadekvatnog skladištenja i odlaganja. Dok Županija ne osigura provođenje mjera postupanja s ovim otpadom preporuka je Prostornog plana Županije i ovog plana da se isti odlaže na odlagalište komunalnog otpada.

6.3. OPASNI OTPAD

Na području Općine Sirač nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način. Međutim, sav neprijavljeni opasni otpad i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava, zbog otežane kontrole i "štednje", te nepostojanja stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način.

Problem zbrinjavanja opasnog otpada trebalo bi riješiti uspostavom Prostornim planom Županije planiranih građevina za sabiranje i za obradu i skladištenje opasnog otpada, koje će omogućiti proizvođačima opasnog otpada da ga adekvatno zbrinu. Do izgradnje ovih građevina opasni otpad, za koji nije organizirano prikupljanje i skladištenje, skladišti se privremeno na mjestu nastajanja, uz provedbu zakonom propisanih mjera zaštite. Problem opasnog otpada koji završava u komunalnom otpadu riješio bi se selektivnim prikupljanjem otpada na način kako je planirano u odjeljku o zbrinjavanju komunalnog otpada.

7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

"Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek." Okoliš, prirodnu i kulturnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće zasebno razmatrati zbog međusobne isprepletenosti i po definiciji, odnosno zakonskoj regulativi, a posebno utjecaju ljudskih aktivnosti.

U prostornom planiranju kvaliteta okoliša mora biti osnovni kriterij planiranja, odnosno zaštita okoliša je sadržana u načelu integralnog pristupa planiranju i uređenju prostora kao kontinuirana i u svim segmentima prisutna komponenta. Stoga je sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš sadržano u svim dijelovima Prostornog plana uređenja Općine Veliko Trojstvo kroz utvrđivanje mogućnosti i ograničenja korištenja prostora i planiranjem razvoja putem izbora najpovoljnijih opcija.

Glavni cilj zaštite okoliša je očuvanje prostora i dostizanje više razine kakvoće života. Zbog toga je potrebno ustanoviti postojeće stanje okoliša i prirodne baštine, zatečeno stanje prema potrebi sanirati i nove aktivnosti u prostoru usaglašavati s naprednim europskim i hrvatskim zakonodavstvom. Stoga treba težiti s jedne strane ostvarivanju održivog razvitka naselja i kvalitete življenja stanovnika u njima, a s druge strane treba sačuvati i prirodni krajolik, te prirodnu raznolikost pojedinih područja.

Naglasak se stavlja na subjekte koji na bilo koji način koriste prostor kao resurs i svojom djelatnošću vrše utjecaj na okoliš, da se isti dosljedno pridržavaju i provode sve zakonske propise kojima se regulira zaštita prostora i okoliša. Planska usmjerenja nastoje da se sektorski i detaljno jača svaka pojedina kategorija zaštite:

7.1. ZRAK

Na području Općine najveći onečišćivač zraka je Kamen Sirač d.d. koji u procesu proizvodnje stvara emisije praškastih i plinovitih onečišćenja od procesnih peći (peć I i II).

Za smanjenje praškastih tvari potrebno je izgraditi filtre na obje peći, a za smanjenje emisije plinovitih onečišćenja potrebno je zamijeniti sustav procesnog upravljanja na pećima.

Najučinkovitijim načinima smanjiti emisije onečišćenja kamenom prašinom i prašinom iz procesa proizvodnje W&P-Kamen d.o.o.

Za navedene industrijske objekte obrađivati i objavljivati podatke o emisijama iz njihovih postrojenja.

Osnovni energenti u gospodarstvu i domaćinstvima su plin i električna energija, odnosno takozvani čisti energenti.

Katastrom emisija u okoliš prati se količina ispuštanja štetnih tvari u zrak iz pojedinačnih ispusta kod svih pravnih i fizičkih osoba koje posjeduju stacionarne izvore, dok se Područnom mrežom za praćenje kakvoće zraka za područje Bjelovarsko-bilogorske županije, koja se još uspostavlja, prati kakvoća zraka na pojedinim mjestima gdje se pretpostavlja najveća mogućnost zagađivanja (trenutno samo u Bjelovaru).

Zbog smanjenja zagađenja zraka sa prometnica poticati razvoj javnog prijevoza.

U smislu zaštite potrebno je, kako bi se pravodobno i na utemeljen način mogao usmjeravati i kontrolirati razvoj u pojedinim područjima i izgradnja u prostoru, nastaviti praćenje količina ispuštanja štetnih tvari u zrak iz pojedinačnih ispusta iz stacionarnih izvora kroz Katastar emisija u okoliš.

Prostorni plan uređenja Općine Sirač PLAN

7. Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

7.2. VODA

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode iz Kamen Sirač d.d. i W&P-Kamen d.o.o., zatim otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i mineralnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica ili izvanredna zagađenja vezana uz accidente. Najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije, koje se nekontrolirano bacaju na polulegalna i divlja odlagališta otpada (često uz same vodotoke) i ispiru u tlo i vodotoke.

Zbog zaštite i sprječavanja nepovoljnih utjecaja na podzemne vode i vodotoke potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- uz predtretman izgraditi i sustav za pročišćavanje otpadnih voda Kamen Sirač d.d. i W&P-Kamen d.o.o., a sastav otpadnih voda kod upuštanja u recipjent pratiti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama,
- ostali gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju vršiti predtretman otpadnih voda (koji će se odrediti prema tehnologiji proizvodnje) prije upuštanja u sustav,
- planiranje i izgradnju sustava za odvodnju otpadnih voda naselja treba ubrzati,
- vode koje se iz sustava odvodnje otpadnih voda upuštaju u vodotoke moraju proći predtretman pročišćavanja, a njihov sastav treba pratiti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama,
- za manja naselja razmotriti mogućnost alternativnih sustava pročišćavanja, primjerice biljnog uređaja,
- poljoprivrednu proizvodnju treba prilagoditi uvjetima zaštite, uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava i gnojiva, te orijentacijom na proizvodnju zdrave hrane,
- na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada, te organizirano i kontrolirano postupanja s otpadom,
- divlja odlagališta treba sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- potrebno je uspostaviti, odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda u vodotocima kako bi se postigla i održala propisana kvaliteta voda i uveo nadzor nad onečišćivačima,
- značajniji naglasak treba staviti na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika, šireg vegetacijskog pojasa uz rijeku Bijelu i potoke, te preispitati nužnost izvođenja novih regulacija i hidrotehničkih zahvata u tom pojasu.

Postojeće stanje na vodotocima potrebno je poboljšati, usaglašavajući kakvoću vode sa ovim Planom određenom kategorizacijom vodotoka, a zaštita se mora provoditi na svim vodotocima.

7.3. TLO

Imajući u vidu veoma važnu ulogu tla kao jednog od tri sastavna dijela ekosustava (tlo, voda, zrak) treba imati u vidu slijedeće činjenice:

- zaštita tla ima mnogostruki učinak na druge dijelove okoliša,
- tlo je s jedne strane važan životni i gospodarski prostor za njegovo stanovništvo, dok je s druge strane kroz različite zahtjeve u pogledu korištenja tlo ugroženo u njegovoj funkciji,
- tlo kao dugoročni indikator zauzima poseban položaj unutar ekosustava,
- stvaranje novog tla i obnavljanje tla odvija se vrlo sporo,
- ugrožavanje tla proizlazi iz: velikih površina zahvaćenih erozijom, korištenja zemljišta, velikog pritiska za proširenjem naselja, infrastrukturnih mjera, industrije, obrta i dr.

Zaštita tla od onečišćavanja mora se provoditi u funkciji zaštite poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane, te zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta.

Tlo se onečišćuje na više načina, a zbog zaštite i sprječavanja ovakvih nepovoljnih utjecaja na tlo potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- potrebno je dugoročno kvalitativno i kvantitativno osigurati i održavati funkcije tla,
- u poljoprivrednoj proizvodnji treba racionalno koristiti zaštitna sredstva i gnojiva uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava, te organiziranjem savjetodavne stručne pomoći u individualnoj proizvodnji,
- spriječiti zagađivanja zraka iz kojeg se štetni spojevi i teški metali talože u tlo, posebice u blizini industrijskih objekata i duž značajnijih prometnica,
- spriječiti zagađivanje voda iz kojih se također štetne tvari talože u tlo, naročito u naplavnim područjima,
- riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda, a naročito gospodarskih subjekata i domaćinstava koji otpadne vode preko propusnih septičkih jama ili upojnih bunara upuštaju direktno u tlo,
- uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno, organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom, te postojeća nekontrolirana i divlja odlagališta sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- površine oštećene erozijom i klizanjem potrebno je po mogućnosti što više obnoviti primjenjujući odgovarajuće poljoprivredne i šumarske postupke specifične za pojedine regije ("Pravila dobre poljoprivredne i šumarske prakse"),
- površine koje se više ne koriste (npr. rudne jalovine, odlagališta otpada, klizišta i dr.) potrebno je ponovno obrađivati (rekultivirati),
- spriječiti nepotrebno širenje građevinskih područja i bilo kakvu izgradnju na vrednijim obradivim tlima (kategorija-ostala obradiva tla),
- preispitati potrebe za hidrotehničkim zahvatima na vlažnim i naplavnim tlima, te potrebe za navodnjavanjem u svrhu poljoprivredne proizvodnje, te njihov utjecaj na očuvanje prirodne ravnoteže u okolišu,
- poduzeti pravodobne mjere za saniranje posljedica mogućih akcidenata koji bi uzrokovali onečišćenja tla (prometne nezgode nakon kojih je u okoliš istekla nafta ili naftni derivati, nezgode pri prijevozu opasnih otpada i sl.),

Na području Općine Sirač važno je primjereno zbrinuti rudarsku jalovinu iz Kamen Sirač d.d.

Tlo je, usprkos različitim onečišćenjima, još uvijek relativno očuvano i kao takvo pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

7.4. BUKA

Na području Općine nisu provedena značajnija i sistematskija mjerenja razine buke, no i bez toga može se ustvrditi da na području Općine trenutno nema velikih izvora industrijske i komunalne buke. Konfliktni prostori su dijelovi naselja kroz koja prolazi trasa državne i ostalih prometnijih cesta, te područja na kojima su izgrađene pilane i obrtnički pogoni. Konfliktna područja mogu se javiti pri izgradnji bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja.

Za urbana područja i prometne koridore unutar ili uz područja gdje borave ljudi potrebno je odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smiju prijeći. Zone industrijskih postrojenja treba od ostalih odvojiti tamponom zelenila da se smanji širenje buke. Kod izgradnje bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja treba odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smije prijeći i građevinskim zahvatima spriječiti širenje buke u okoliš.

7.5. OTPAD

S obzirom da okoliš ugrožava neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada, na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Potrebno je sva kućanstva obuhvatiti organiziranim prikupljanjem otpada, te napušteno i divlja odlagališta sanirati prema zakonskim obvezama. Treba pokrenuti projekt selektivnog prikupljanja otpada, da se postojeće odlagalište ne bi nepotrebno punilo korisnim i, što je još važnije, opasnim otpadom iz kućanstava. Nužno je shvatiti da otpad mora proći određeni predtretman prije završnog zbrinjavanja, te da je velik dio otpada iskoristiv. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju:

- izbjegavanje i smanjenje nastanka otpada,
- maksimalno korištenje vrijednih svojstava otpada kada njegov nastanak nije moguće izbjeći,
- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Sve ove mjere sadržane su u zakonskoj regulativi, pa je ovim prostornim planom naglašena potreba njena poštivanja, te uvažavanja načela racionalnog i dobrog gospodarenja prostorom.